

OMGEVINGSVISIE MIDDEN-DRENTHE

ONTWERP

26 OKTOBER 2021

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM: 26-10-2021

PROJECT: OMGEVINGSVISIE MIDDEN-DRENTHE

OPDRACHTGEVER: GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

PROJECTNUMMER: 173100.20181446

STATUS: ONTWERP

Beeldmateriaal:

Voorblad: Gert-Jan Rodenboog

Gebiedsfoto's (8,9,10,20,21,24,25,34,50): Harm Woldhek

Toekomstdag 2019 (5,6,7): Rho adviseurs

Col du Vam (29): Drenthe.nl

INHOUD

1.	INLEIDING	4	
1.1	Omgevingsvisie	4	
1.2	Hoe ziet onze omgevingsvisie eruit?	4	
1.3	Hoe komen we tot de omgevingsvisie	5	
1.4	Leeswijzer	5	
2.	TOEKOMSTBEELD MIDDEN-DRENTHE	7	
2.1	Wie we zijn en waar we nu staan	7	
2.2	Midden-Drenthe in 2035	7	
2.2.1	Ruimte... voor iedereen om mee te doen	7	
2.2.2	Ruimte... om te wonen	8	
2.2.3	Ruimte... voor duurzame innovatie	8	
2.2.4	Ruimte... voor ontwikkeling	9	
2.2.5	Ruimte... maken we samen	9	
3.	VISIE MIDDEN-DRENTHE (THEMA'S)	11	
3.1	Thematische ambities en opgaven	11	
3.1.1	Landschap	11	
3.1.2	Leefbaarheid	12	
3.1.3	Gezondheid	14	
3.1.4	Duurzaamheid	15	
4.	VISIE MIDDEN-DRENTHE (GEBIEDEN)	17	
4.1	Smildeger venen	18	
4.1.1	Waar hebben we mee te maken?	18	
4.1.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	20	
4.2	Beken- en essengebied Midden-Drenthe noord	22	
4.2.1	Waar hebben we mee te maken?	22	
4.2.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	24	
4.3	Beken- en essengebied Midden-Drenthe zuid	26	
4.3.1	Waar hebben we mee te maken?	26	
4.3.2	Welke opgaven zien we/wat willen we bereiken?	28	
4.4	Veengebied Nieuw-Balinge - Witteveen	30	
4.4.1	Waar hebben we mee te maken?	30	
4.4.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	30	
4.5	Beilen	32	
4.5.1	Waar hebben we mee te maken?	32	
4.5.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	32	
4.6	Westerbork	34	
4.6.1	Waar hebben we mee te maken?	34	
4.6.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	34	
4.7	Smilde	36	
4.7.1	Waar hebben we mee te maken?	36	
4.7.2	Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?	36	
5.	UITVOERING	38	
5.1	Samen	38	
5.2	Kostenverhaal	39	
5.3	Stappenplan initiatieven	39	
5.4	Monitoring van beleid en projecten	40	
5.5	Projecten	40	
	BIJLAGE 1		
	Achtergronden: opgaven uit ontwikkelingen en vraagstukken		41

1. INLEIDING

Wat is de aanleiding om een omgevingsvisie te maken? Hoe ziet de visie eruit en hoe werkt het? En hoe zijn we tot deze omgevingsvisie gekomen? Dat leest u in deze inleiding.

1.1 Omgevingsvisie

Aanleiding voor het maken van een omgevingsvisie voor de gemeente Midden-Drenthe is de Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 in werking treedt. De omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving voor het hele grondgebied van de gemeente. Hoofdoel van de omgevingsvisie is 'het bereiken en in standhouden van een veilige, gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteit.

We geven in deze omgevingsvisie antwoorden op diverse vragen: Hoe willen we dat onze gemeente er in de toekomst uitziet? Welke ontwikkelingen komen er op ons af en wat is er nodig om de komende jaren prettig te kunnen wonen, werken en recreëren? Daarvoor zijn we voor een groot deel afhankelijk van initiatieven.

Om initiatieven samen voor elkaar te krijgen, is de uitnodiging zo open mogelijk met zo min mogelijk beperkingen. Tegelijkertijd blijft sturing nodig. Wij willen dat ontwikkelingen elkaar bij voorkeur versterken en niet beperken. Bovendien is het belangrijk om het DNA van Midden-Drenthe te behouden: de identiteit van Midden-Drenthe en de kwaliteiten waar we trots op zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor het bewaken van de samenhang en de kwaliteit.

We kunnen initiatieven stimuleren en ontwikkelingen mogelijk maken, door integraal te werken en vooral in samenwerking met inwoners, ondernemers, (semi) overheden, organisaties en overige belanghebbenden.

1.2 Hoe ziet onze omgevingsvisie eruit?

De omgevingsvisie geeft aan wat we willen bereiken in Midden-Drenthe. Het is een visie waarin onderscheid wordt gemaakt in thema's en ambities die voor het hele grondgebied gelden en een visie voor deelgebieden, met ieder haar eigen kwaliteiten, kansen, ambities en opgaven, die weer leiden tot verschillende ontwikkelingsmogelijkheden. Per thema en deelgebied beschrijven we: wat speelt er, welke opgaven we zien en wat we willen bereiken. Tot slot geven wij ook aan welke rol de gemeente en samenleving heeft bij het aangaan van de opgaven.

De omgevingsvisie is de kapstok voor de huidige en aangekondigde beleidsstukken. De essentie heeft een plek gekregen in de visie, voor de uitwerking wordt verwezen naar het betreffende beleid.

Na vaststelling van de visie publiceren we die op onze website en via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Zo kan iedereen de visie bekijken in het landelijke Omgevingsloket.

1.3 Hoe komen we tot de omgevingsvisie

We hebben diverse participatiestappen doorlopen, waaronder circa 700 straatinterviews en een omgevingsvisie dag. Vervolgens hebben we de uitkomsten bij onze belangrijkste partners geverifieerd. Dit heeft in 2020 geleid tot een koersdocument waarin de belangrijke thema's voor onze gemeente staan verwoord. Daarna is in maart 2021 de bestuurlijke toekomstvisie "een leven lang ruimte vastgesteld. Vervolgens is de Koersnotitie uitgebouwd tot een ontwerp-omgevingsvisie met een gebiedsgerichte uitwerking. We wilden namelijk de beleidsdoelen per deelgebied en locatie scherp krijgen. Ook hebben we hierin aangegeven hoe we tot uitvoering willen komen.

De ontwerp omgevingsvisie is op 26 oktober 2021 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vrijgegeven voor zienswijzen. Het ontwerp wordt ter bespreking voor de raad geagendeerd en 6 weken ter inzage gelegd, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om hierop te reageren. Wij vinden het namelijk belangrijk dat onze inwoners en gebruikers van het gebied zich in de visie, ambities en de opgaven in de gebieden herkennen.

Na de periode van terinzagelegging worden de ontvangen zienswijzen beantwoord in een Nota van beantwoording. De Nota van beantwoording wordt vervolgens betrokken bij de vaststelling van de omgevingsvisie. De zienswijzen kunnen aanleiding zijn om de ontwerp-omgevingsvisie aan te passen.

De gemeenteraad beslist over de vaststelling van de omgevingsvisie (gepland in 2022).

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat ons toekomstbeeld "Een leven lang ruimte". Deze is vervolgens ruimtelijk vertaald. In hoofdstuk 3 beschrijven we de onze identiteit en kernwaarden. In hoofdstuk 4 werken we de hoofdthema's uit die voor de hele gemeente gelden. Per thema verwoorden we wat er speelt en beschrijven we de visie. De visie is in hoofdstuk 4 uitgewerkt per deelgebied. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de uitvoering.

Activiteiten tijdens Toekomstdag 2019

2. TOEKOMSTBEELD MIDDEN-DRENTHE

Wij hebben in maart 2021 de bestuurlijke visie Midden-Drenthe”: een leven lang ruimte vastgesteld. Hierin staat wat de komende 15 jaar belangrijk is voor Midden-Drenthe. Er is bewust voor gekozen om een open beeld te formuleren. Op die manier kan de inkleuring gedaan worden tijdens het bepalen van de verschillende vormen van beleid, zoals deze omgevingsvisie. Er is dus niet alleen in letterlijke maar ook in figuurlijke zin sprake van ruimte.

2.1 Wie we zijn en waar we nu staan

In Midden-Drenthe hebben we de ruimte. In de vorm van een prachtig weids landschap. In de dorpen wonen mensen van alle generaties door elkaar. Wij zien naar elkaar om, de sfeer is gemoedelijk en veel inwoners zetten zich in als vrijwilliger. De kwaliteit van onze leefomgeving, lokale voorzieningen en woningen is belangrijk voor ons. Onze basisvoorzieningen zijn over het algemeen bereikbaar voor inwoners van alle dorpen. Werk en voorzieningen buiten de gemeente zijn dichtbij omdat de bereikbaarheid van omliggende gemeenten en steden goed is. Onze digitale infrastructuur draagt daar ook aan bij. We hebben een aantal grote bedrijven en veel MKB-ers. Ook de agrarische sector en toerisme zijn pijlers van onze lokale economie.

2.2 Midden-Drenthe in 2035

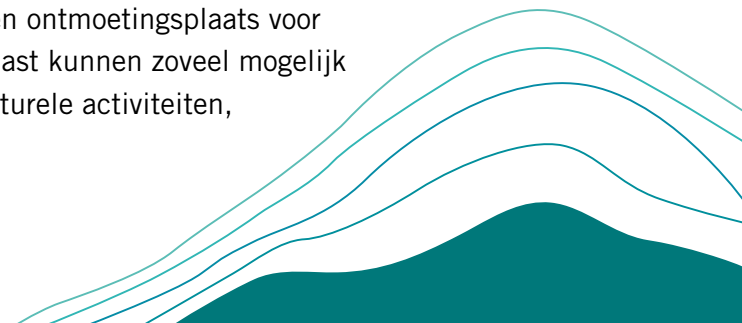
2.2.1 Ruimte... voor iedereen om mee te doen

De Middendrentse samenleving bestaat uit diverse mensen en generaties, een mix van leeftijden, afkomst, geaardheid en inkomensniveau. Jong én oud hebben hier de toekomst. Alle groepen wonen door elkaar en zijn bereikbaar voor elkaar: zij zien naar elkaar om. We streven naar vitaliteit voor alle leeftijden.

In Midden-Drenthe doen we het samen, zodat iedereen mee kan doen. Zo was het vroeger, en zo is het nog steeds. In een alsmaar snellere samenleving bestaat naoberschap in nieuwe vormen; naoberschap 2.0. Inwoners voelen zich verantwoordelijk om er voor elkaar te zijn als dat nodig is. Vanuit de inwoners ontstaan veel initiatieven die bijdragen aan de onderlinge verbondenheid: sporten cultuur activiteiten - onder andere in verenigingsverband - zijn daar voorbeelden van. De gemeente stimuleert en ondersteunt dergelijke initiatieven. Want het zorgt ervoor dat inwoners minder snel afhankelijk worden van de gemeente of andere instanties. Daardoor kan de gemeente zich richten op inwoners die meer ondersteuning nodig hebben dan het sterke netwerk van hun directe omgeving.

Goede basisvoorzieningen verdeeld over de gemeente zijn voor inwoners van alle dorpen bereikbaar. Door deze voorzieningen en de sterke sociale structuur is de leefbaarheid op peil, ook in de kleine kernen. Onze dorpen zijn levendig, met sociale activiteiten voor de gemeenschap.

In elke kern is minstens één ontmoetingsplaats voor inwoners aanwezig. Daarnaast kunnen zoveel mogelijk inwoners meedoen met culturele activiteiten, zo dicht mogelijk bij huis.

2.2.2 Ruimte... om te wonen

We zijn een groene gemeente, met volop ruimte om van dat groen te genieten. We combineren natuur en wonen. Het woningaanbod past bij de veranderingen in de samenstelling van de bevolking, zoals bij Lievingerveld. Er zijn dus voldoende woningen beschikbaar voor jong en oud. De gemeente zet sterk in op aantrekkelijk wonen voor jonge gezinnen. Daardoor blijft er een goede balans tussen jonge mensen en de groeiende groep ouderen.

Goede voorzieningen, samenwerking met verschillende partners en naamberschap zorgen er voor dat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen. Daarom ondersteunt de gemeente ook mantelzorgers waar mogelijk. Keuzes over wonen baseren we op goede woonkwaliteit voor iedereen en kansen om verschillende groepen in onze samenleving te verbinden. Onze woonomgeving is groen, gemoedelijk en uitnodigend. Dat draagt er aan bij dat inwoners van verschillende generaties en groepen elkaar ontmoeten; naar buiten gaan en in beweging komen is laagdrempelig.

2.2.3 Ruimte... voor duurzame innovatie

In Midden-Drenthe hebben we een hele goede basis om te kunnen verduurzamen. Onze ambitie sluit aan bij doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord, de Regionale Energie Strategie en de Duurzaamheidsvisie. Bij alle investeringen die we als gemeente doen, nemen we de gevolgen voor en van klimaatverandering mee in onze besluitvorming. We zetten in op duurzame elektriciteit, warmte, voedselvoorziening en een circulaire economie.

De gemeente stimuleert inwoners en bedrijven om te verduurzamen en geeft zelf het goede voorbeeld. Verduurzaming doen we samen op regionaal en lokaal niveau. Zo worden nieuwe duurzame initiatieven, bijvoorbeeld zonneparken, altijd in afstemming met de omgeving besproken. Onze opbrengsten houden we zoveel mogelijk in de regio. Onze aanpak leggen we niet voor langere tijd vast. We blijven flexibel om steeds te kunnen inspelen op de nieuwste kennis en innovatie. Het welzijn en welbevinden van onze inwoners gaat er door deze verduurzaming niet op achteruit. Duurzaamheid is voor iedereen betaalbaar en behapbaar.

2.2.4 Ruimte... voor ontwikkeling

Wonen, natuur en recreatie zijn in balans met landbouw en bedrijvigheid. We werken aan de harmonie en investeren daarom in bedrijvigheid die echt bij ons past. Onze economische focus is gericht op een sterk midden- en kleinbedrijf, een innovatieve duurzame agrarische sector, uitstekende zorg en aantrekkelijke recreatie. Toerisme en leefbaarheid zijn in de dorpen met elkaar in balans. Onderwijs en arbeidsmarkt sluiten steeds beter op elkaar aan waardoor jongeren kunnen blijven wonen in de gemeente. Onze gemeente is goed bereikbaar met de fiets, auto, openbaar vervoer en ook digitaal, bijvoorbeeld door een uitstekend glasvezelnetwerk in de hele gemeente. Deze bereikbaarheid in combinatie met ruimtelijk en groen wonen, zorgt ervoor dat we landelijk en regionaal bekend staan als aantrekkelijke vestigingsplaats, ook voor mensen die buiten onze gemeente werken.

2.2.5 Ruimte... maken we samen

In Midden-Drenthe maken inwoners, gemeente en andere partijen met elkaar de samenleving op basis van gelijkwaardigheid. Inwoners voelen zich verantwoordelijk, tonen initiatief en zijn betrokken bij hun samenleving. Zij hebben de ruimte om zelf vorm te geven aan naoberschap 2.0. De gemeente wil samenwerken met haar inwoners, en ruimte geven aan inzet, ideeën en initiatieven vanuit de samenleving. Daar waar mogelijk betreft de gemeente inwoners ook bij uitvoering en besluitvorming.

De gemeente heeft een stimulerende, dienende en uitnodigende rol naar haar inwoners. Het niveau van dienstverlening van de gemeente is hoog, en kenmerkt zich door eerlijkheid, begrip en de menselijke maat. Het contact met de inwoners vindt plaats in verschillende vormen, op de manier die bij onze inwoners past. Digitale dienstverlening krijgt een belangrijke rol, maar ook voor een persoonlijk gesprek moet ruimte blijven.

Sommige opgaven zijn zo groot dat we ze als gemeente niet alleen kunnen aanpakken; daarom werken we nauw samen in onze regio, met buurgemeenten en provincie. Denk aan duurzaamheid, bereikbaarheid, onderwijs en werkgelegenheid.

Midden-Drenthe is dé gemeente met ruimte om een leven lang te wonen en mee te doen. We innoveren en werken steeds duurzamer. Die ruimte maken we samen; inwoners, gemeente, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

3. VISIE MIDDEN-DRENTHE (THEMA'S)

De omgevingsvisie is een ruimtelijke visie met een link naar gezondheid en legt de beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Duidelijk moet zijn wat de gemeente wil bereiken. Wat is de stip op de horizon voor de beleidsthema's en deelgebieden? En hoe willen wij, als gemeente, de doelen bereiken? Wie heeft welke rol bij het realiseren van de lange termijn doelen uit de visie?

Een eerste stap is het beschrijven van de thema's die centraal staan in de visie. Dat zijn landschap, leefbaarheid, gezondheid en duurzaamheid. Per thema wordt verwoord wat de kernambitie is en welke opgaven wij zien. Het zijn de onderwerpen die in hoofdstuk 4 per gebied worden uitgewerkt. In bijlage 1 wordt inzicht gegeven in de achtergronden bij de visie, waaronder de ontwikkelingen en actuele vraagstukken die op de gemeente afkomen.

3.1 Thematische ambities en opgaven

Uit de brede participatie zijn 4 thema's naar voren gekomen die de samenleving belangrijk vindt. Die thema's hebben we vertaald in onze ruimtelijke stip op de horizon: een groen, gezond, leefbaar en duurzaam Midden-Drenthe! In ons toekomstbeeld in hoofdstuk 2 staat al aangegeven hoe we dat voor elkaar willen krijgen: ruimte maken we samen.

3.1.1 Landschap

Kernambitie: We streven naar een divers landschap waarin geïntegreerde combinaties en meer samenhang tussen landbouw, natuur en recreatie voorop staan.

Belangrijkste algemene opgaven:

- **Combineren van functies:** we willen een goede balans tussen de vele en verschillende functies, zoals landbouw, recreatie en natuur, maar ook wonen, water, klimaat en cultuurhistorie. Wij werken aan harmonie tussen deze functies, als deze niet in balans zijn.
- **Duurzame energie:** we zien een opgave voor het duurzaam opwekken van energie. We sluiten hierbij aan bij de Duurzaamheidsvisie, de Regionale Energiestrategie (RES) en de Zonneladder (zon op dak heeft daarbij onze eerste voorkeur, gevolgd door kleinschalige zonneparken en zonneparken op onbenutte bebouwde locaties, infrastructurele werken industriële plassen en pauzelandschappen). Duurzame energie heeft invloed op het landschap. Dit is niet te voorkomen. Daarom hebben we oog voor een goede landschappelijke en ecologische inpassing.
- **Landbouw:** we zien de landbouw als een belangrijke economische pijler en zoeken daarbij naar mogelijkheden om deze sector te behouden of te versterken in termen van natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw of verrijkende landbouw. Verrijkende landbouw is een specifiek programma om een structurele verandering in de landbouw met een nieuw systeem te bewerkstelligen, met het bodem- en watersysteem als basis. De 6 functies van het bodem- en watersysteem zijn hierbij essentieel:

o Waterhuishouding en zuivering	o Mineralenkringlopen
o Koolstofvastlegging	o Voedsel/biomassa productie
o (Bodem)biodiversiteit	o Landschap

Voor het toenemende aantal vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen hebben wij een ruim beleid voor vervolgfuncties. Wij willen dit beleid integraler en stimulerender maken.

- **Natuurgebieden:** we waarderen het mooie en afwisselende landschap in Midden-Drenthe. Waar mogelijk vragen we aandacht voor de versterking van de gebieden die in het Natuur Netwerk Nederland (NNN) of Natuur Netwerk Drenthe (NND) liggen. We faciliteren koppelkansen tussen de agrarische sector en landschap(beheer). we streven naar een divers landschap, met een geïntegreerde samenhang tussen landbouw, natuur en recreatie.
- **Recreatie:** behoud en versterking van de vrijetijdseconomie als belangrijke pijler van de samenleving.
- **Vitale bodem:** behoud en zo mogelijk versterking van het natuurlijk systeem is uitgangspunt bij de beoordeling van nieuwe initiatieven. Onze gebiedsgenese biedt hiervoor belangrijke informatie en inspiratie.
- **Authenticiteit:** we betrekken het cultuurhistorische landschappelijke erfgoed van Midden-Drenthe nadrukkelijk bij het beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen. Het behouden van het diverse landschap en behoud van cultuurhistorische waarden staat voorop en waar mogelijk versterken we deze waarden. Onze gebiedsgenese en cultuurhistorische waardenkaart bieden hiervoor belangrijke informatie en inspiratie.

3.1.2 Leefbaarheid

Kernambitie: We streven naar een leefbare omgeving, zowel in de dorpen als het buitengebied. Het bevorderen van het naoberschap, goede, bereikbare voorzieningen, werkgelegenheid, een geschikte woning en een prettige leefomgeving om te recreëren en elkaar te ontmoeten zijn daarbij essentieel.

Belangrijkste algemene opgaven:

- **Wonen:** we geven invulling aan de toekomstige woningbehoefte en houden daarbij rekening met de veranderende samenstelling van de bevolking: ontgroening en vergrijzing. Hierbij maken we onderscheid

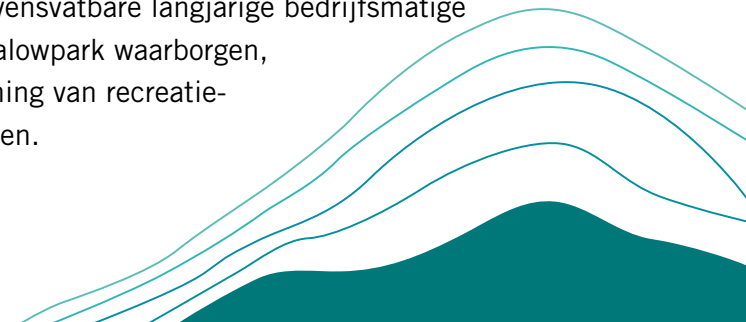
naar de verschillende woonkernen:

- o **Grote kernen:** Beilen, Smilde, Bovensmilde, Hooghalen en Westerbork: groot tot middelgroot verzorgingsgebied waar alle soorten woningbehoefte een plek moeten hebben.
- o **Kleine kernen:** klein verzorgingsgebied; inzetten op het faciliteren van eigen initiatief, maatwerk, organische groei.
- **Voorzieningen:** Beilen, Westerbork en Smilde zijn de drie grootste kernen in de gemeente. Deze kernen hebben voldoende inwoners als draagvlak voor een breed voorzieningenpakket, waar de hele gemeente van kan profiteren. Deze kernen hebben een verzorgingsfunctie voor een groot deel van de gemeente. Beilen vervult ook een beperkte bovenregionale functie. We willen de (basis)voorzieningen voor zoveel mogelijk inwoners bereikbaar maken. We zetten in op het versterken van de compacte en aantrekkelijke voorzieningenfunctie van de grote kernen. In dorpen waar weinig of geen voorzieningen zijn, zorgen we voor goede verbindingen naar de voorzieningen toe.
- **Onderwijs:** Behouden van het brede onderwijsaanbod (basis- en voortgezet onderwijs) in Midden-Drenthe. Alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe zijn op termijn duurzame en frisse scholen die op alle vlakken voldoen aan de meest recente eisen. Dit doen we door het realiseren van onder andere (ver)nieuwbouwprojecten en tijdig inspelen op actualiteiten en ontwikkelingen. In 2021 stellen we samen met de schoolbesturen een nieuw integraal huisvestingsplan op voor de lange termijn voor alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe.
- **Wijkverbetering:** we zetten ons in op het versterken en verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. We zoeken daarbij naar mogelijkheden om de hoge kwaliteit van het dorpsleven in een groene omgeving in stand te houden en te verbeteren.
- **Mobiliteit:** we willen een aantrekkelijke goed bereikbare vestigingsplaats blijven door de kernen te verbinden. Dit kan door de aanleg en

het op elkaar aansluiten van fiets- en wandelpaden. Waar we kunnen faciliteren we als gemeente de mogelijkheden voor duurzame mobiliteit. Wij stimuleren elektrisch rijden door mee te doen met het provinciale laadpalenplan.

- **Digitale bereikbaarheid:** We hebben een uitstekend gemeentedeckend glasvezelnetwerk. Toch zal ook het gebruik van mobiele netwerken door ontwikkelingen zoals thuiswerken en 5G blijven toenemen. Wij verwachten dan ook dat de providers hun dekking verder willen verbeteren en daarvoor antennes zullen plaatsen. Dit is belangrijk voor onze economie en bedrijvigheid, maar moet wel goed ingepast worden. In veel gevallen zijn deze antennes vergunningsvrij. Voor vergunningplichtige antennes moet eerst een principeverzoek ingediend worden. Wij toetsen een verzoek aan de volgende aspecten:
 - o Site Sharing. We streven ernaar dat providers indien mogelijk samen een mast gebruiken.
 - o Participatie. We verwachten van providers dat zij de omgeving hebben geïnformeerd voordat de vergunningaanvraag wordt ingediend en zo mogelijk rekening houden met de wensen uit de omgeving.
 - o Het bestemmingsplan/omgevingsplan: Dit biedt de mogelijkheid om onder voorwaarden binnenplannen af te wijken voor het plaatsen van antennes. Bij buitenplanse afwijkingen passen we deze voorwaarden analoog toe.
 - o Het Bouwbesluit: Deze bevat technische eisen voor bouwwerken.
 - o De gemeentelijke Welstandsnota, en daarmee samenhangend landschappelijke inpassing. Wij streven ernaar dat er zo min mogelijk zicht op de mast is van dichtbij en vanaf doorgaande wegen. De provider moet zorgdragen voor een in overleg met ons bepaalde landschappelijke inpassing.
 - o De toets aan het aspect 'Gezondheid' is voorbehouden aan de Rijksoverheid.

- **Cultuurhistorie:** we zien erfgoed als drager van de kwaliteit van de leefomgeving. We zetten ons daarom in om de cultuurhistorische waarden zoals opgenomen op de cultuurhistorische waardenkaart te behouden en waar mogelijk te versterken.
- **Ontmoeting:** we hechten belang aan ontmoetingsplekken en dorpshuisfuncties in kernen. We gaan daarom samen met de dorpen verkennen waar ontmoetingsplekken of dorpshuisfuncties in de kernen (beter) ondersteund kunnen worden.
- **Leegstand:** om leegstand te voorkomen stimuleren we functieverandering voor leegstaande en vrijgekomen (agrarische) bebouwing.
- **Recreatie en toerisme:** we zien de vrijetijdseconomie als een belangrijke pijler van de samenleving. We gaan voor behoud en versterking van de vrijetijdseconomie. De unieke ligging van Midden-Drenthe biedt volop mogelijkheden voor sportieve en recreatieve activiteiten op allerlei gebieden. Een goede en functionele infrastructuur helpt om onze gemeente aantrekkelijk te maken voor toeristen. Erfgoed kan hierbij een bijzondere rol vervullen. Omgekeerd brengen toeristische activiteiten ook onze eigen inwoners en bedrijven in beweging en versterken de lokale economie. We stimuleren en ondersteunen daarom initiatieven die de vrijetijdseconomie versterken. Voor de toekomst van vakantieparken zetten wij in op vermindering van niet vitale parken en versterking van vitale parken (zie Koersnotitie 'Toekomst vakantieparken Midden-Drenthe'). Wij zijn terughoudend met nieuwe parken. Wanneer niet-vitale parken een andere bestemming krijgen en dus uit de commerciële recreatiemarkt verdwijnen, is er ruimte voor nieuwe initiatieven. We staan dan alleen open voor nieuwe, onderscheidende concepten. Dit concept moet een levensvatbare langjarige bedrijfsmatige exploitatie van het bungalowpark waarborgen, zodat permanente bewoning van recreatiewoningen wordt voorkomen.

Uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande parken zijn alleen mogelijk wanneer ze gericht zijn op de verbetering van het gehele park. Er moet sprake zijn van een bedrijfsmatige exploitatie, waarbij in de recreatie-woningen daadwerkelijk recreatief gebruik plaatsvindt.

- **Economie:** we wegen werkgelegenheid nadrukkelijk mee bij nieuwe initiatieven voor nieuwvestiging van bedrijven.
- **Bedrijventerreinen:** we streven naar vitale en toekomstbestendige bedrijventerreinen. Bedrijvigheid die zich niet goed verhoudt met de woonfunctie concentreren we zoveel mogelijk op bedrijventerreinen. Omdat deze terreinen vol zijn is uitbreiding voor de lokale behoefte noodzakelijk. Voor de bovenlokale behoefte wordt ruimte geboden in Beilen.

3.1.3 Gezondheid

Kernambitie: We streven naar een gezonde leefomgeving door het bevorderen en faciliteren van **veiligheid, beweging en ontmoeting**.

Belangrijkste algemene opgaven:

- **Algemeen:** we nemen gezondheid mee in de afweging bij het maken van ruimtelijke beslissingen.
- **Bewegen:** we vinden bewegen belangrijk. We zoeken naar mogelijkheden om een voor iedereen toegankelijke, inclusieve openbare ruimte te creëren, die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Daarnaast zetten we ons in voor een goede sport- en beweeginfrastructuur. Wij zetten de fiets op 1 en geven met ons Fietsplan Op Fietse mede invulling aan het versterken van Drenthe als gezondste fietsprovincie van Nederland. Wij willen zoveel mogelijk mensen op de fiets krijgen, van toeristen en recreanten tot scholieren. Wij werken op basis van gemeentelijk beleid bewegen en leefstijl 2019-2023, “Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst” en in het verlengde daarvan het Lokale Sportakkoord, aan de volgende ambities/ thema’s:

o Gezonde en vitale verenigingen. Alle verenigingen hebben de basis op orde en handelen toekomstgericht.

o Van jongs af aan in beweging. Kinderen zijn van jongs of aan vaardig in bewegen.

o Vitaal ouder worden. Iedereen hoort er bij en kan mee doen; vitaal ouder worden, bewegen en een gezonde leefstijl is voor iedereen bereikbaar.

o Gezonde leefstijl. Overal is toegang tot gezond eten en drinken en is de omgeving rookvrij; verkleinen gezondheidsachterstanden door bewegen, eten en drinken en een rookvrije omgeving.

- **Natuur, erfgoed en wonen:** we waarderen de natuur in Midden-Drenthe en ons erfgoed. Waar mogelijk maken we natuur en erfgoed bereikbaar, beleefbaar en toegankelijk vanuit de woonomgevingen.
- **Bedrijvigheid:** een gezonde economie is erg belangrijk, maar aan de andere kant vinden we ook dat bedrijven een gezonde woon- en leefomgeving zo min als mogelijk mogen schaden. We zoeken naar een goede balans, waarbij het uitgangspunt is dat ondernemers hun bedrijf kunnen behouden en voort kunnen zetten, maar het is niet altijd uit te sluiten dat er veranderingen nodig zijn. We bieden lokaal maatwerk voor ondernemers die willen groeien.
- **Communicatie:** invloed hebben (regie) op je leefomgeving is van belang voor (ervaren) gezondheid. En daar hoort volgens ons goede communicatie en participatie bij. We stellen daarvoor participatiebeleid op, zodat onze inwoners weten wat ze van ons mogen verwachten.
- **Duurzaamheid:** we realiseren ons dat gezondheid ook een rol speelt bij duurzame energie. We wegen gezondheid daarom mee bij initiatieven voor het duurzaam opwekken van energie (bijvoorbeeld geluid bij kleine windmolens of binnenklimaat bij duurzame woningen). Voor grote windmolens is in Midden-Drenthe geen plaats.

3.1.4 Duurzaamheid

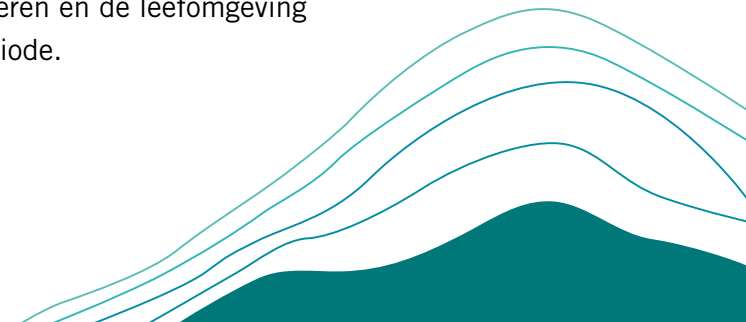
Kernambitie: We streven naar een toekomstbestendig Midden-Drenthe, waarbij de fysieke leefomgeving wordt afgestemd op klimaatverandering, materialen en afval circulair zijn, energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt. Ook zetten we in op een vitale bodem, die in staat is om klimaatverandering het hoofd te bieden.

Belangrijkste algemene opgaven:

- **Duurzame energie:** we zoeken naar kansen voor energietransitie en energiebesparing. In onze Duurzaamheidsvisie zijn vier belangrijke uitgangspunten opgenomen:
 1. verduurzaming is voor iedereen betaalbaar en behapbaar,
 2. met elkaar en lokaal,
 3. opbrengsten in de regio houden en
 4. integraliteit en koppelkansen met andere ontwikkelingen. Deze uitgangspunten gelden voor de volgende vier thema's in de visie: duurzame elektriciteit, duurzame warmte, circulaire economie en voedsel. Alle gemeenten binnen RES-regio Drenthe hebben onderzocht wat hun potentie is voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Dit heeft geleid tot de gezamenlijke Drentse bijdrage. In de RES1.0 is aangegeven dat de gemeente ruimte geeft aan 140 hectare aan zonneparken (0,115 TWh). De locaties worden bepaald aan de hand van een tender. Dat betekent dat alleen de beste voorstellen gerealiseerd mogen worden. Daarnaast wil de gemeente ruimte geven aan initiatieven van energiecoöperaties of dorpsinitiatieven voor kleinschalige zonneparken (100% lokaal eigendom) van maximaal 2,5 ha groot, en is er ruimte voor kleine windmolens voor individueel of collectief gebruik (tiphoogte 21 meter, ashoogte 15 meter). Daarmee wil de gemeente in 2030 0,028 TWh elektriciteit produceren. Een grote opgave is de warmte-transitie. Onze aanpak beschrijven we in de Transitievisie Warmte. Wij stimuleren elektrisch rijden en doen mee met het provinciale laadpa-

lenplan. De komst van laadpalen is een belangrijke stap in de energietransitie.

- **Klimaatadaptatie:** de fysieke leefomgeving zal voor de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust moeten worden ingericht. We houden daarom nadrukkelijk rekening met de thema's bodem en water bij afweging van ruimtelijke ontwikkelingen. Om als gemeente goed voorbereid aan de slag te kunnen gaan, hebben we een klimaatstresstest uitgevoerd. We analyseren in de komende periode de resultaten van de klimaatstresstest en gaan hierover in gesprek met stakeholders in de gebieden.
- **Vitale bodem en waterkwaliteit:** we streven naar een duurzaam en toekomstbestendig Midden-Drenthe. We zoeken met de betrokken partijen naar mogelijkheden om de bodem vitaler te maken (bijvoorbeeld met voedselbossen en agroforestry). We richten ons op 'samen optrekken': gemeente, waterschappen, landbouworganisaties en individuele boeren. Ook streven we naar een goede waterkwaliteit, zowel van het oppervlaktewater als het grondwater (met bijzondere aandacht voor het waterwingebied).
- **Biodiversiteit:** we zoeken naar mogelijkheden om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Biodiversiteit is daarom een thema bij al onze gemeentelijke projecten en bij onze onderhouds- en beheersplannen. Ook initiatiefnemers stimuleren we om in hun plannen oog te hebben voor het behouden en versterken van de biodiversiteit.
- **Vergroening:** we zoeken bij nieuwe initiatieven zoals herstructurering en bij nieuwe woningbouwprojecten naar mogelijkheden om het bebouwd gebied te vergroenen, om daarmee wateroverlast te verminderen en de leefomgeving te koelen in de zomerperiode.

WISIEKAART MIDDEN-DRENTHE

LEGENDA

Landschap
Beleidsveld: strekt over een of meer landschap, maar gelykzamen niet. Het kan een samenhangende landschap of een of meerdere samenhangende landschappen omvatten.

Acties, initiatieven en de natuur

Natuur en het land met activiteiten over het open landschap

Onder de Landschaps- en Landschaps-acties

Grond- en open landschaps-acties

Landschap

Landschap, Open Land

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Grond- en open landschaps-acties, initiatieven en de natuur over het open landschap

Landschap, open landschap

Open Landschap

Landschap

Landschap
Beleidsveld: strekt over een of meer landschap, maar gelykzamen niet. Het kan een samenhangende landschap of een of meerdere samenhangende landschappen omvatten.

Acties, initiatieven en de natuur

Natuur en het land met activiteiten over het open landschap

Onder de Landschaps- en Landschaps-acties

Grond- en open landschaps-acties

Landschap

Landschap, Open Land

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Grond- en open landschaps-acties, initiatieven en de natuur over het open landschap

Landschap, open landschap

Open Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

Landschap

4. VISIE MIDDEN-DRENTHE (GEBIEDEN)

De omgevingsvisie geeft aan wat we willen bereiken. Het is een visie waarin onderscheid wordt gemaakt in thema's die voor het hele grondgebied gelden (zie hoofdstuk 3) en in dit hoofdstuk de toepassing en uitwerking van de thema's voor de verschillende gebieden in de gemeente.

We maken daarbij niet alleen een vertaling van de thema's naar de gebieden, maar beschrijven ook de authenticiteit van de gebieden. De karakteristieken zijn namelijk mede richtinggevend voor de opgaven per thema.

Identiteit en authenticiteit

Veen, zand, natuur, beken en vele verschillende dorpen die hun identiteit ontleen aan de ondergrond, het landschap en het gebruik daarvan. Ook maatschappelijk, cultureel en qua mentaliteit zien we navenant verschillen. Kenmerken en eigenschappen die we willen koesteren én inzetten bij te maken keuzes voor die fysieke leefomgeving.

Specifiek per gebied

Midden-Drenthe is bij uitstek een gemeente waar veel ruimte is. De lage bebouwingsdichtheid (1 ha per inwoner) zorgt ervoor dat er in onze gemeente hele eigen opgaven liggen. We zijn een aantrekkelijk woongebied in een heel divers landschap van veengebieden tot beekdalen, van open land tot bebossing en natuur.

De uitgestrektheid en de afwisseling in het landschap laten ook verschillen zien in fysieke kenmerken maar ook in verschillende mensen met eigen culturen, gerelateerd aan die ondergronden. Die verschillen vormen ook het uitgangspunt voor de visie. Door specifiek per gebied vanuit het karakter te redeneren laten we kansen zien en hoe de in het proces gedefinieerde opgaven lokaal kunnen worden ingevuld.

Specifiek per dorp

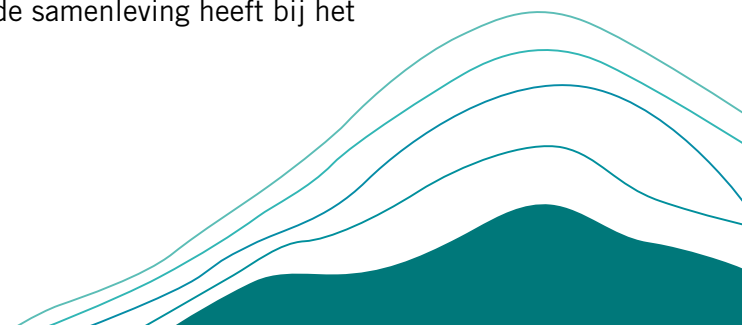
De ontstaansgeschiedenis, de verschillen in aard en eigenheid, de betekenis die wordt toegekend aan het begrip leefbaarheid en de wijze waarop structuren zijn verweven met het buitengebied, maken elk dorp in Midden-Drenthe anders. De ontwikkeling van de fysieke leefomgeving is ook sterk afhankelijk van de lokale behoeften en de mate waarin een gemeenschap actief en betrokken is. Terwijl het ene dorp bijdraagt aan de inrichting van de openbare ruimte en draait voor een ander dorp juist alles om het verenigingsleven.

Juist daarom is er in Midden-Drenthe ook de ruimte en de ambitie voor dorpen om keuzes dorpsgericht te maken. Dat gebeurt in dorpsvisies en zal ook in de toekomst op die manier tot een dorpsgerichte strategie leiden. Wel laat deze omgevingsvisie de lijn van de grote opgaven voor heel Midden-Drenthe zien. Thema's die eigenlijk in alle dorpen en gebieden relevant zijn.

Elk deelgebied heeft een eigen identiteit en karakter en verschillende opgaven en kansen komen er samen. Voor elk deelgebied gaan we in op de hoofdvragen:

- Waar hebben we mee te maken?
- Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

In hoofdstuk 5 gaan we in op hoe we dit willen bereiken en welke rol de gemeente en de samenleving heeft bij het aangaan van de opgaven.

4.1 Smildeger venen

In de Smildeger Venen heeft vanaf de 17e eeuw lange tijd energiewinning centraal gestaan. Belangrijk voor de vervening van dit gebied is de aanleg van de Drentsche Hoofdvaart (eerder Smildervaart) die in 1780 werd voltooid. De Drentsche Hoofdvaart vormt de ruggengraat van dit karakteristieke, grootschalige open veenontginningsgebied, met hieraan gelegen de plaatsen Bovensmilde, Smilde en Hoogersmilde. De bebouwing van deze plaatsen ligt als een langgerekt lint langs de vaart. Het gebied grenst aan grote natuurgebieden: het Nationaal Park Drents-Friese Wold en Leggelderveld en het Fochteloërveen.

De vaart is een prominente lijn die structuur geeft aan het hele gebied van Meppel tot aan Assen. De vervening heeft voor de kenmerkende verkavelingsstructuur van het landschap en een kenmerkende lintbebouwing met wijken ter hoogte van zijkanalen gezorgd. De vaart heeft inmiddels een belangrijke afwateringsfunctie en de weg erlangs vormt een belangrijke verkeersader in dit deelgebied. In het gebied staat ook de tv-toren, als Middendrents symbool en landmark.

4.1.1 Waar hebben we mee te maken?

Het gebied heeft een grootschalige openheid en een landbouwkarakter, waarbij het rationeel en rechthoekig verkavelings- en wijkenpatroon kenmerkend zijn. Landbouw is de hoofdfunctie in het gebied. Deze is sterk gericht op akkerbouw en in mindere mate op de (intensieve) veehouderij. Naast agrarische bedrijvigheid komt er langs de vaart ook niet-agrarische bedrijvigheid voor. Hiertoe behoren onder andere bedrijven gericht op handel, bouw- en installatietechniek, dienstverlening, detailhandel en horeca. Langs de Drentsche Hoofdvaart ligt ook een bedrijventerrein: Leemdijk.

De verkeersstructuur van het gebied met de N371 als centrale ontsluiting ligt dus langs de Drentsche Hoofdvaart, . De ontsluiting van de dorpen takt aan op deze weg. Nabij Hoogersmilde doorkruist de provinciale weg N381 Emmen-Drachten de Drentsche Hoofdvaart.

In Hoogersmilde wordt zand gewonnen voor de kalksteenindustrie. In 2012 is een vergunning voor de uitbreiding van de bestaande zandwinning verleend. Het natuurgebied het Leggelderveld vormt de definitieve begrenzing van deze zandwinning.

De Drentsche Hoofdvaart heeft een recreatieve functie en geeft vaarmogelijkheden door de hele provincie en verbindingsmogelijkheden met het IJsselmeer en de provincie Groningen. Daarnaast heeft de vaart ook een waterhuishoudkundige functie (afwatering). Het gebied rondom Hoogersmilde heeft een belangrijke toeristische functie. Er zijn veel recreatieparken aanwezig.

De dorpen kennen een sterke sociale samenhang / structuur, waarbij Bovensmilde ook een sterke binding heeft met Assen. Het woningbestand in de dorpen kent relatief nieuwe uitbreidingsdelen, maar ook delen met een kwetsbaar woningbestand als het gaat om verduurzaming. Ook in het lint en het landbouwgebied staan kwetsbare panden.

Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan er door hevige regenval wateroverlast plaatsvinden in de dorpskernen. Aan de andere kant kan het gebied ook te maken krijgen met droogte.

VISIEKAART SMILDEGER VENEN

Landschap

- Actieve verbinding met de natuur
- Behoud van het lint met zichtlijnen naar het open landschap
- Orvelte & belangrijke archeologische gebieden
- Gebied met hoge aardkundige waarde
- Natuurnetwerk
- Natura 2000
- Veenlandschap

Gezondheid

- Vernieuwen sportaccommodatie
- Compleet fietsnetwerk
- Bushalte

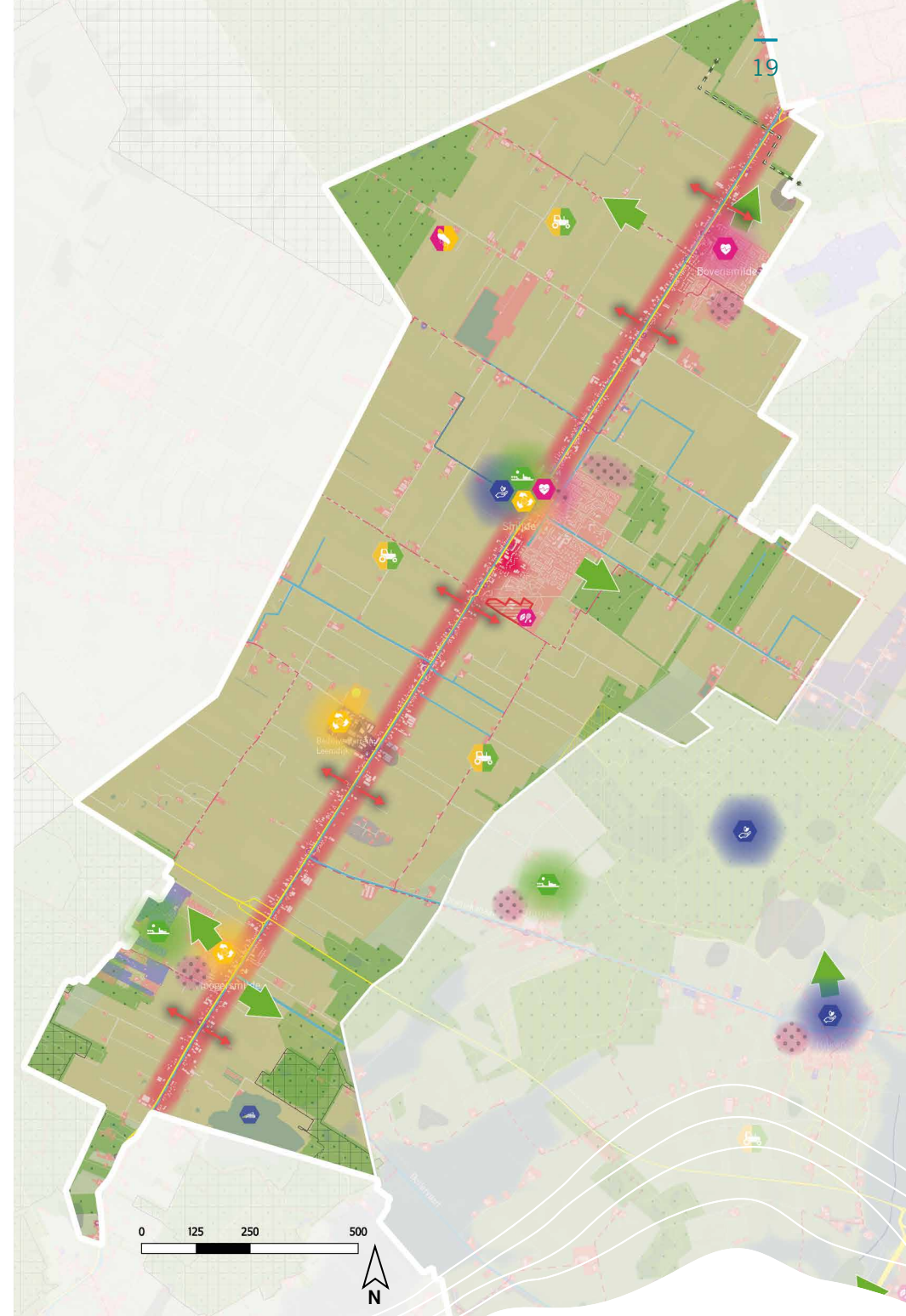
Leefbaarheid

- Centrumgebied
- (kleinschalige) Woningbouwgebieden
- N-wegen
- Lokale wegen
- Bevorderen werkgelegenheid
- Recreatieterrein

Duurzaamheid

- Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark
- Verduurzaming landbouw
- Klimaatadaptatie

4.1.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Cultuurhistorie: we willen de identiteit en cultuurhistorische waarden van het veengebied versterken. Zoals het behoud en versterking van het karakteristieke open veenlandschap met rationele verkaveling en veendorpen Bovensmilde, Smilde en Hoogersmilde langs de Drentsche Hoofdvaart. Ook willen we de typerende lintbebouwing met wijken aan de zijanten langs de Drentse Hoofdvaart met doorzichten naar het achterliggende gebied beleefbaar houden. De prehistorische veenbrug maken we als recreatief punt bereikbaar met een fietspad.

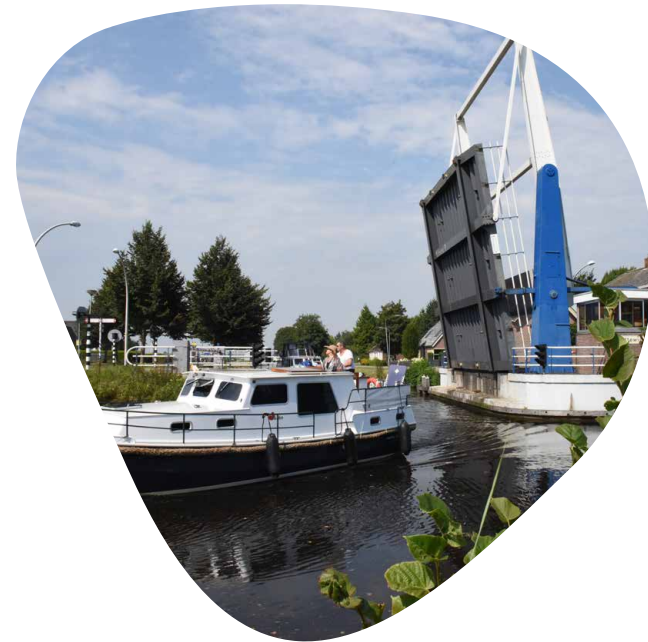
2. Natuurgebieden: voor dit deelgebied gaat het om het Drents-Friese Wold en het Fochteloërveen. We zijn aangesloten bij overlegstructuren waarin koppelkansen worden gezocht om de natuurgebieden te versterken of te herstellen en vragen daarbij aandacht voor alle in het gebied spelende belangen. Wellicht kan natuurinclusieve landbouw ingezet worden.

3. Recreatie en toerisme: we willen de toeristische functie nabij Hoogersmilde behouden en versterken, waarbij er een goede balans is tussen recreatie en het omliggende natuurgebied. Het belevingspad is een mooi voorbeeld. We zoeken een oplossing voor de niet meer vitale recreatieparken door een gebiedsgerichte aanpak. Ook willen we de directe omgeving van de Drentsche Hoofdvaart aantrekkelijker maken voor recreatie.

4. Sport en bewegen: we willen kansen voor een recreatieve verbinding van natuurgebieden benutten.

5. Klimaatadaptie: we streven naar een (meer) duurzame en klimaatbestendige landbouw. In relatie tot natuur, bodem en waterhuishouding Fochteloërveen en Drents Friese Wold. Wij faciliteren initiatieven voor kringloop-/natuurinclusieve landbouw.

6. Wonen: het toevoegen van woningen in de kernen is op beperkte schaal mogelijk. Maatwerk is hierbij noodzakelijk. In Hoogersmilde ronden we de uitbreidingslocatie af. Nieuwe woningen moeten invulling geven aan een plaatselijke woningbehoefte en vanuit kwalitatief oogpunt van toegevoegde waarde zijn voor de levendigheid in het dorp en qua ritme en korrel passen bij de kern.

Smilde - uitzicht op Koepelkerk

4.2 Beken- en essengebied Midden-Drenthe Noord

Het gebied kenschetst zich als een divers gebied, met veel bossen en recreatiemogelijkheden en wordt doorsneden door beekdal (Elperstroom, Westerborkerstroom en het Oranjekanaal). Ook voor het erfgoed is het een hoogwaardig gebied. Zo zijn in dit gebied Kamp Westerbork en het dorp Orvelte gelegen. In het gebied liggen de esdorpen Hijken, Zwiggelte en Elp, evenals de kern Hooghalen. Hijken is wellicht het oudste esdorp in de gemeente. Erfgoed is hier van zeer hoge waarde met celtic fields, grafheuvels en karresporen.

4.2.1 Waar hebben we mee te maken?

Het landschap staat onder druk door onder andere schaalvergroting, toevoegen van bebouwing en het verdwijnen van beplanting. Terwijl herkenbaarheid en ruimtelijke kwaliteit essentieel zijn voor recreatie en toerisme. Daarnaast is de herkenbaarheid en het karakter van de esdorpen nu niet sterk, met name door verrommeling en vrijgekomen agrarische bebouwing. Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan er door hevige regenval wateroverlast plaatsvinden in de dorpskernen. Aan de andere kant kan het gebied ook te maken krijgen met droogte en hittestress.

In het deelgebied zijn verder de volgende punten van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen:

- het grondwaterbeschermingsgebied bij Beilen met regelgeving uit de Provinciale Omgevingsverordening;
- het realiseren van strategische grondwatervoorraden bij de huidige grondwaterwinning in Beilen;
- de activiteiten bij ASTRON in Hooghalen;
- de aanwezigheid van een zoutkoepel in de bodem bij Hooghalen.

VISIEKAART BEKEN- EN ESSENGEBIED NOORD

Landschap

Actieve verbinding met de natuur

Orvelte & belangrijke archeologische gebieden

Gebied met hoge aardkundige waarde³

Esdorpen

Brede kijk Oude Diep

Beekdal

Natuurnetwerk

Natura 2000

Veenlandschap

Kamp Westerbork

Synthesis Radio Telescope

Gezondheid

Vernieuwen sportaccommodatie

Compleet fietsnetwerk

Bushalte

Leefbaarheid

Centrumgebied

(kleinschalige) Woningbouwgebieden

Uitbreiding bedrijventerrein

Rijkswegen

N-wegen

Lokale wegen

Spoorwegen

Recreatieterrein

Duurzaamheid

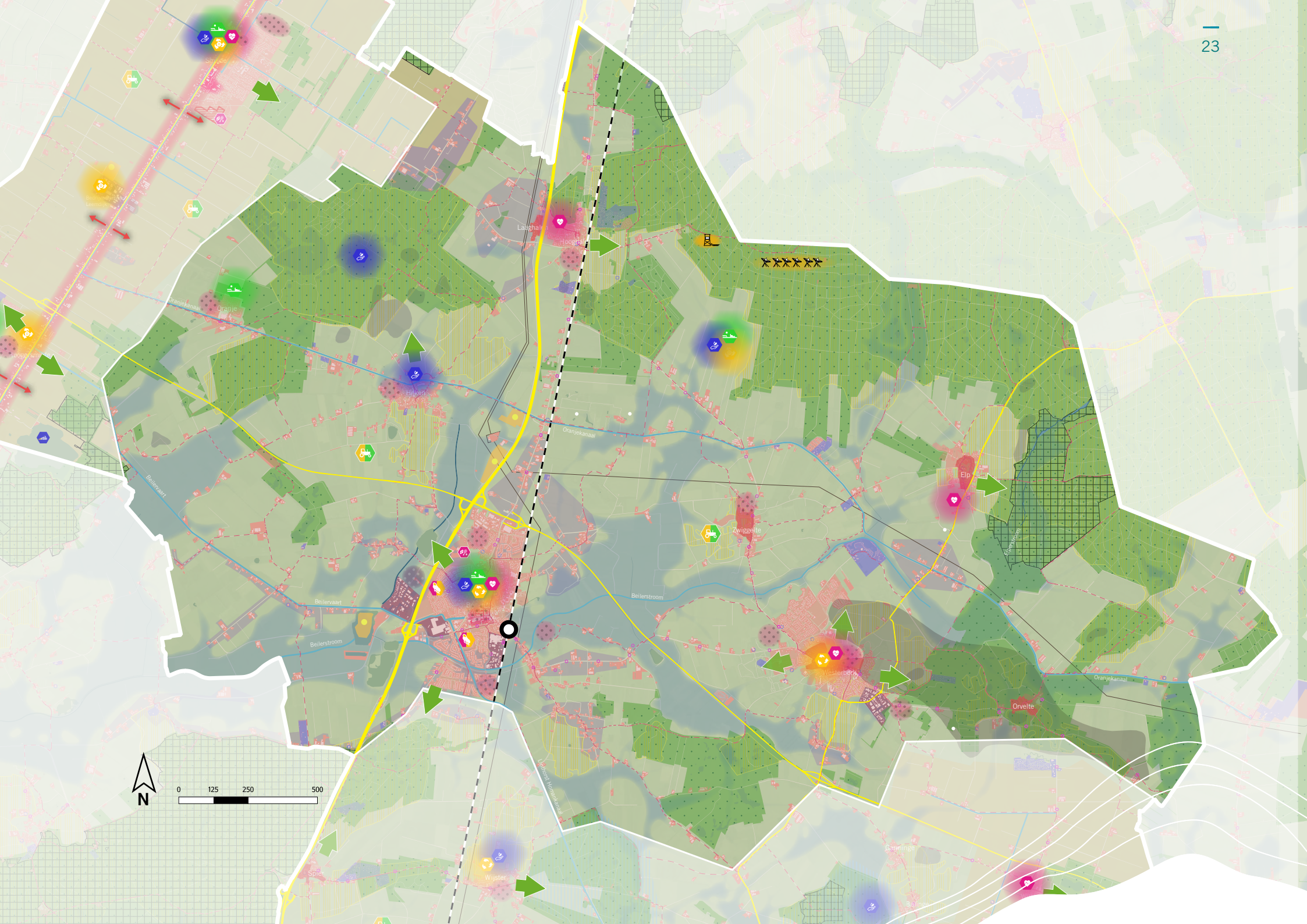
Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark

Verduurzaming landbouw

Klimaatadaptatie

4.2.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Cultuurhistorie: erfgoed zien we als drager van de kwaliteit van de leefomgeving. Waar mogelijk versterken of herstellen we de cultuurhistorische waarden van de leefomgeving. In het kader van het provinciale project jonge heideontginningen en ruilverkavelingen wordt richting gegeven aan de landschapsplannen als onderlegger van de ruilverkavelingen. In het kader van uitbreidingsplannen hierin kan worden voorzien door vroegtijdig beplanting te situeren om bepaalde 'hoven' te creëren.
2. De herkenbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van het landschap zijn essentieel voor recreatie en toerisme. We willen daarom de herkenbaarheid en het karakter van de esdorpen (Hijken, Hooghalen, Zwiggelte en Elp) versterken. We zetten ook in op het versterken van de verschillende landschapstypen, het behoud van de open (onbebouwde) ruimte en het versterken van de karakteristieke es- en beekdal(rand)beplanting. We willen de karakteristiek van het esdorpenlandschap bij Elp, Orvelte, Hijken, Westerbork en Zwiggelte in stand houden en waar mogelijk versterken.
3. Natuurgebieden: in dit deelgebied gaat het bijvoorbeeld om Het Grootte Zand, Elperstroom en Hijkerveld. We faciliteren initiatieven om de natuurgebieden te versterken of te herstellen. Ook erfgoed is een reële kans voor het versterken van het natuurlijke landschap, waarbij natuurinclusieve landbouw ingezet kan worden. Zoeken naar koppelkansen.
4. Recreatie en toerisme: we zoeken met de betrokken partijen naar mogelijkheden om de gemeente aantrekkelijker te maken voor toeristen, waarbij we nadrukkelijk kijken naar verbindingen tussen natuur, erfgoed en recreatie. Ook zoeken we naar mogelijkheden om Orvelte en Kamp Westerbork nog meer op de kaart te zetten (versterken erfgoed en recreatie).

atie). De pingoruïnes en celtic fields zijn als cultuurhistorische waarden interessante kansen voor versterking van onze recreatieve functie.

5. Mobiliteit: bij een leefbare omgeving hoort een goede en veilige infrastructuur. Het thema mobiliteit leent zich goed om de ambities voor leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid te koppelen. We investeren daarom in veilige fietsverbindingen tussen de kernen, om voorzieningen voor zoveel mogelijk inwoners bereikbaar te maken (tussen Hoogersmilde, Elp en Zwiggelte naar Beilen / tussen bos Hooghalen naar Beilen / Westerbork en tussen Hijken / Hooghalen). Tegelijkertijd maakt een goede infrastructuur de gemeente aantrekkelijker voor toeristen.

6. Wonen: het toevoegen van woningen in de (kleine) kernen is op beperkte schaal mogelijk. Maatwerk is hierbij noodzakelijk. Nieuwe woningen moeten invulling geven aan een plaatselijke woningbehoefte en vanuit kwalitatief oogpunt van toegevoegde waarde zijn voor de levendigheid in het dorp en qua ritme en korrel passen bij de kern. Voor Hooghalen verwachten wij een grotere woningbouwopgave, gelet op de goede bereikbaarheid aan de snelweg.

Beilen - Linthorst Homankanaal

4.3 Beken- en essengebied Midden-Drenthe zuid

Het deelgebied is een kleinschalig esdorpenlandschap, grotendeels afgewisseld door landbouw en natuur. De natuurgebieden zijn divers met deels aansluiting bij de karakteristieke kavelstructuur (Broekstreek). De Broekstreek is de benaming voor de drie esdorpen Mantinge, Garminge en Balinge. De dorpen en haar landschap zijn nog heel herkenbaar en gaaf en hebben daardoor veel landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit. Met de natuurgebieden Mantingerzand en Terhorsterzand heeft het gebied ook op dat vlak rijkdom.

Een hele andere maar wel iconische plek in dit gebied is de VAM-berg (Col du Vam). De toeristische betekenis en de koppeling met de fietscultuur zorgt voor een belangrijke attractieve waarde.

4.3.1 Waar hebben we mee te maken?

Het grenst aan het veenkoloniale landschap van Witteveen en Nieuw-Balinge en omvat ook Natura 2000-gebieden Mantingerzand en Mantingerbos. In dit deelgebied ligt ook het beekdallandschap Oude Diep, waarbinnen natuur- en landschapsontwikkelingen gaande zijn voor het herstel en verbinden van dit beekdallandschap.

In het uiterste zuiden van het deelgebied ligt het Energie Transitiepark (ETP), waarbij het Attero-terrein beeldbepalend is. Op het ETP is een aantal afvalverwerkende bedrijven gevestigd. Er is nog voldoende ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven, waarbij we zoeken naar kansen voor duurzaamheid en circulaire economie. Binnen dit bedrijventerrein bevindt zich ook de Col du Vam, de hoogste berg van Drenthe, bekend als hotspot voor wielerveden.

VISIEKAART BEKEN- EN ESSENGEBIED ZUID

Landschap

Actieve verbinding met de natuur

Orvelte & belangrijke archeologische gebieden

Gebied met hoge aardkundige waarde

Esdorpen

Brede kijk Oude Diep

Beekdal

Natuurnetwerk

Natura 2000

Veenlandschap

Gezondheid

Vernieuwen sportaccommodatie

Compleet fietsnetwerk

Bushalte

Leefbaarheid

(kleinschalige) Woningbouwgebieden

Rijkswegen

N-wegen

Lokale wegen

Spoorwegen

Recreatieterrein

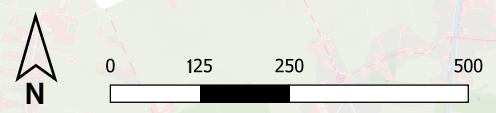
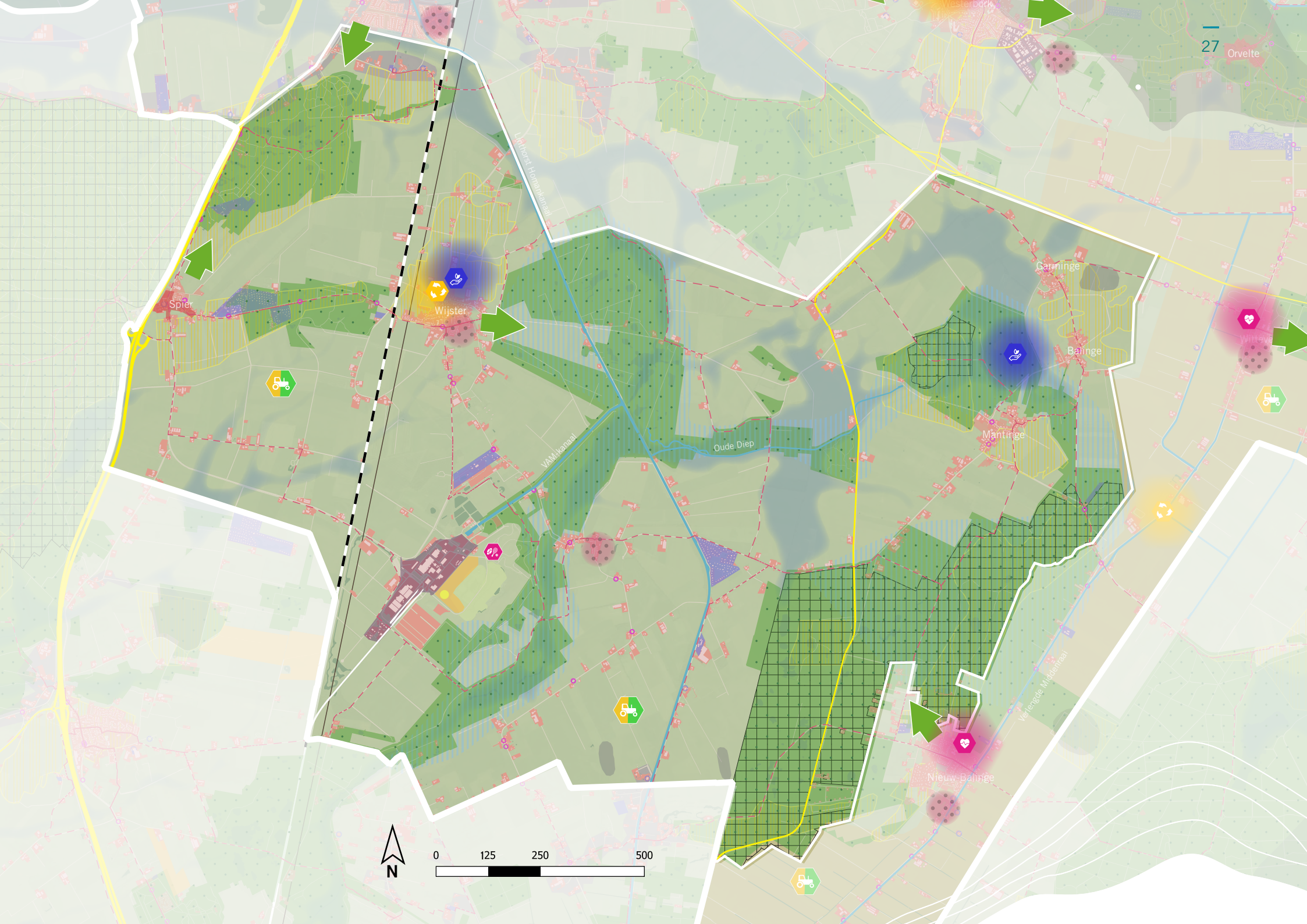
Duurzaamheid

Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark

Verduurzaming landbouw

Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan als gevolg van hevige regenval wateroverlast optreden in de dorpen, bij langdurige regenval ook mogelijk wateroverlast in het beekdal van het Oude Diep. Aan de andere kant kan het gebied ook te maken krijgen met droogte en hittestress.

4.3.2 Welke opgaven zien we/wat willen we bereiken?

1. Cultuurhistorie: we zoeken naar mogelijkheden om de identiteit en cultuurhistorische waarde van het essenlandschap met afwisselend esdorpen, essen, beekdalen, zandgronden en heidevelden te versterken. Ook zoeken we naar mogelijkheden om het karakteristiek beekdallandschap Oude Diep (verder) te herstellen en de karakteristieke structuur van de Broekstreek te behouden.

2. Natuurgebieden: voor dit deelgebied gaat het om het Mantingerzand, Mantingerbos, Scharreveld en Terhorsterzand. We zoeken met de betrokken partijen naar koppelkansen om de natuurgebieden te versterken of te herstellen. Ook ondersteunen we het initiatief van de provincie om de natuurgebieden Oude Diep en Mantingerveld met elkaar te verbinden.

3. Recreatie & toerisme en gezondheid: de vrijetijdseconomie is een belangrijke pijler in de samenleving van Midden-Drenthe. We zoeken met de betrokken partijen naar mogelijkheden om de gemeente aantrekkelijker te maken voor toeristen, waarbij we nadrukkelijk zoeken naar verbindingen tussen natuur en recreatie. We zijn trots op onze VAM-berg. Het is de berg van Drenthe die we als icoon en fietsberg gaan versterken. De Col du Vam willen we gebruiken als aanjager voor ontwikkelingen in de sport, recreatie, toerisme en fietsinfrastructuur in het omliggende gebied. Denk daarbij onder andere aan ATB verbindingen.

4. Vitale bodem: we streven naar een duurzame en toekomstbestendig Midden-Drenthe. In de daarvoor aangewezen gebieden zoeken we met de betrokken partijen naar mogelijkheden om de bodem vitaler te maken. We stimuleren natuurinclusieve- /kringlooplandbouw en faciliteren samen optrekken met waterschap, landbouworganisaties en individuele boeren.

5. In de bijzondere esdorpen en gemeenschappen in dit gebied werken we aan de leefbaarheid. We stimuleren ontmoeting en faciliteren lokale initiatieven. Belangrijke maatschappelijke functies zoals de streek IKC koesteren we ook voor de langere termijn. Dit heeft zowel betekenis voor het onderwijs als de leefbaarheid.

6. Mobiliteit: bij een leefbare omgeving hoort een goede en veilige infrastructuur. Het thema mobiliteit leent zich goed om de ambities voor leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid te koppelen. We investeren daarom in veilige fietsverbindingen tussen de kernen, om voorzieningen voor zoveel mogelijk inwoners bereikbaar te maken. Tegelijkertijd maakt een goede infrastructuur de gemeente aantrekkelijker voor toeristen.

7. Duurzame energie: het thema duurzame energie zien we nadrukkelijk als onderwerp voor het Energietransitiepark (ETP) in Wijster. Samen met de betrokken partijen zoeken we naar mogelijkheden om het ETP te benutten voor de energietransitie.

8. Wonen: het toevoegen van woningen in de (kleine) kernen is op beperkte schaal mogelijk. Maatwerk is hierbij noodzakelijk. Nieuwe woningen moeten invulling geven aan een plaatselijke woningbehoefte en vanuit kwalitatief oogpunt van toegevoegde waarde zijn voor de levendigheid in het dorp en qua ritme en korrel passen bij de kern.

Fietsers op de Col du Vam

4.4 Veengebied Nieuw-Balinge - Witteveen

Het veenkoloniale landschap aan de oostzijde van onze gemeente, strekt zich grofweg uit tussen Nieuw-Balinge en Witteveen, in het zuidoostelijk deel van Midden-Drenthe. Het kenmerkt zich als open landschap met daarin twee kernen.

In verband met de ontwatering, liggen enkele forse watergangen in het gebied. Zij zijn alle in zuidelijke richting georiënteerd. Naar het noordoosten toe wordt het gebied steeds grootschaliger. Landbouw is de hoofdfunctie in het gebied. van de vorige eeuw, met als doel het vastleggen van het zand in Drenthe.

4.4.1 Waar hebben we mee te maken?

Het dorp Witteveen maakt deel uit van het landschap van de jonge veld- en veenontginningen. Witteveen oogt als een typische veenkoloniale nederzetting, maar is een heideontginningsdorp. Het is ontstaan in 1926 als werkverschaffingsproject op het Balingerveld en is daarmee het jongste dorp van Midden-Drenthe. In het dorp werden de arbeiders gehuisvest die bij het ontginnen van het veen werden ingezet. Witteveen grenst aan de oostkant aan een bosgebied (Achterste Veld). Dit is aangeplant aan het begin van de vorige eeuw, met als doel het vastleggen van het zand in Drenthe.

Het dorp Nieuw-Balinge ligt in een veenkoloniaal landschap dat vanaf ongeveer 1850 ontgonnen is vanuit Nieuweroord. Daarvoor was het een moeras tussen twee zandruggen. Ten noorden en westen van Nieuw-Balinge liggen natuurgebieden, waaronder het Mantingerzand. Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan dit gebied te maken krijgen met wateroverlast, droogte en hittestress.

4.4.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Cultuurhistorie/erfgoed: we zetten in op het versterken van de identiteit en cultuurhistorische waarde van het veenkoloniale landschap. Behoud en versterking van het karakteristieke open veenlandschap met rationele verkaveling.
2. Natuurgebieden: we faciliteren het realiseren van een ecologische verbindingszone tussen het Mantingerzand en boswachterij Gees. Met deze zone willen we ook de recreatieve verbinding leggen tussen de twee gebieden. Zoeken naar koppelkansen.
3. Duurzame landbouw: behoud en versterking van de landbouw als belangrijke economische pijler (werkgelegenheid, voedselvoorziening en beheerder van het landschap). Daarbij aandacht voor transitie naar duurzame en klimaatbestendige landbouw. In relatie tot natuur, bodem en waterhuishouding van de aangrenzende natuurgebieden. Verrijkende landbouw kan hierbij ondersteuning geven.
4. Een goede balans tussen landbouw, recreatie en natuur. Landbouw is de hoofdfunctie in dit gebied. Verbreden en verduurzamen hiervan biedt kansen zodat andere doelen erop mee kunnen liften.
5. Recreatie: inzet op recreatieve verbinding tussen Mantingerzand en Boswachterij Gees. De kernen met groen in het buitengebied verbinden door aanleg van wandel- en fietspaden/ -voorzieningen.
6. Mobiliteit/bereikbaarheid: vanuit Witteveen en Nieuw-Balinge veilige fietsverbindingen realiseren naar de hoofdkernen Beilen en Westerbork en naar de buurgemeente Hogeveen.

VISIEKAART VEENGEBIED NIEUW-BALINGE - WITTEVEEN

7. Wonen: in Witteveen en Nieuw-Balinge zijn nog mogelijkheden voor woningbouw op de kleinschalige uitbreidingslocaties bij de dorpen. In de kernen is het (beperkt) toevoegen van woningen maatwerk. Nieuwe woningen moeten invulling geven aan een plaatselijke woningbehoefte en vanuit kwalitatief oogpunt van toegevoegde waarde zijn voor de levendigheid in het dorp en qua ritme en korrel passen bij de kern.

Landschap

Actieve verbinding met de natuur

Orvelte & belangrijke archeologische gebieden

Gebied met hoge aardkundige waarde

Brede kijk Oude Diep

Beekdal

Natuurnetwerk

Natura 2000

Veenlandschap

Gezondheid

Compleet fietsnetwerk

Bushalte

Leefbaarheid

Centrumgebied

(kleinschalige) Woningbouwgebieden

N-wegen

Lokale wegen

Recreatieterrein

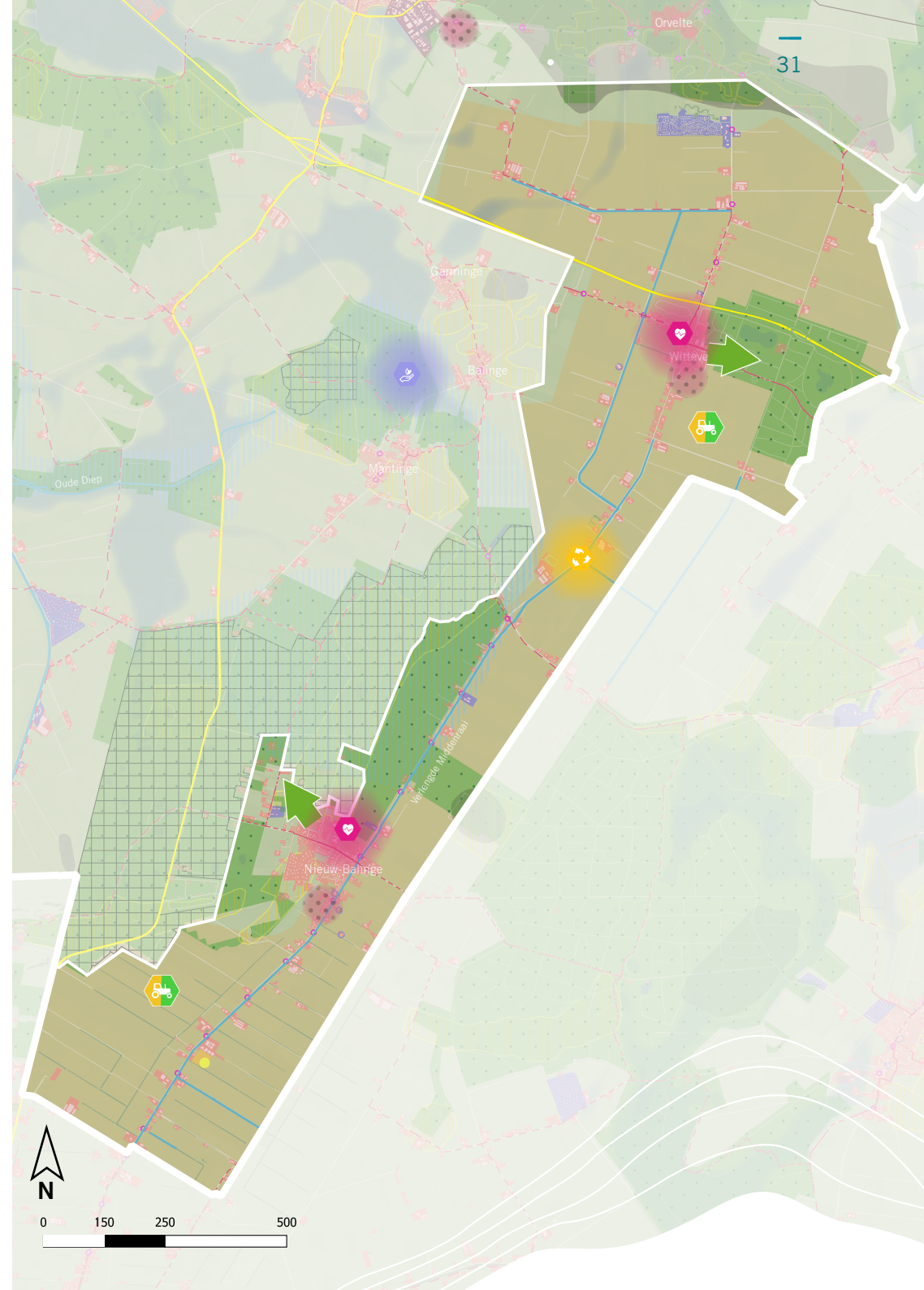
Duurzaamheid

Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark

Verduurzaming landbouw

4.5 Beilen

Beilen is een esdorp en ligt op een plek waar al heel lang sprake is van menselijke bewoning (ongeveer 20.000 jaar geleden). De ontsluiting van watergangen zoals de Beilerstroom, de Beilervaart en daarmee de aansluiting op de Drentse hoofdvaart, was erg belangrijk voor de economische ontwikkeling van Beilen.

In de 18de eeuw werd Beilen steeds belangrijker op de route Groningen-Meppel, als pleister- en marktplaats groeide het uit tot een dorp met veel kleine boeren. Met de komst van de treinverbinding Groningen-Zwolle zette deze groei door. De centrale ligging en de steeds betere ontsluiting (over het water, over de weg en per spoor) heeft voor een in verhouding met de dorpen in de omgeving, grotere groei geleid.

4.5.1 Waar hebben we mee te maken?

Beilen is de grootste kern in de gemeente met ongeveer 10.000 inwoners en is centraal gelegen, direct aan de A28 en de N381. Door deze ligging is Beilen goed bereikbaar, ook met openbaar vervoer, mede door de aanwezigheid van het station. Beilen heeft een uitgebreid voorzieningenniveau (zoals winkels, scholen (waaronder voortgezet onderwijs), zwembad en sportvelden). Rondom het winkelgebied zijn ruim voldoende parkeervoorzieningen aanwezig. Het dorp kampt daarbij net als andere vergelijkbare hoofdkernen met leegstand van winkelpanden.

Het stationsgebied grenst direct aan de kenmerkende bebouwing van Friesland Campina ("de Domo"). In Beilen is een aantal bedrijventerreinen gelegen, te weten De Hanekampen, De Zuidmaten en Dambroeken. Daarnaast ligt aan de A28 het bedrijventerrein Ossebroeken, waar nog uitbreidingsmogelijkheden zijn. Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan dit gebied te maken krijgen met wateroverlast, droogte en hittestress.

4.5.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Voorzieningen: het kernwinkelgebied van Beilen is aantrekkelijk en compact. In de aanloopstraten naar het centrum zijn ook andere functies als wonen mogelijk. Rondom het winkelgebied zijn ruim voldoende parkeervoorzieningen aanwezig. In combinatie met het gratis parkeren maakt dat Beilen aantrekkelijk om te bezoeken.

2. Onderwijs: De gezamenlijke nieuwbouw van het voortgezet onderwijs zal in september 2021 in gebruik genomen worden. In 2021 stellen we een nieuw integraal huisvestingsplan op voor alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe.

3. Wonen: het grootste deel van de groei van de woningbehoefte voor de komende periode voorzien we in Beilen. We zoeken daarbij naar kansen op transformatie-/inbreidingslocaties in de kern en uitbreiding aansluitend aan de kern. Belangrijk daarbij is dat we natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen.

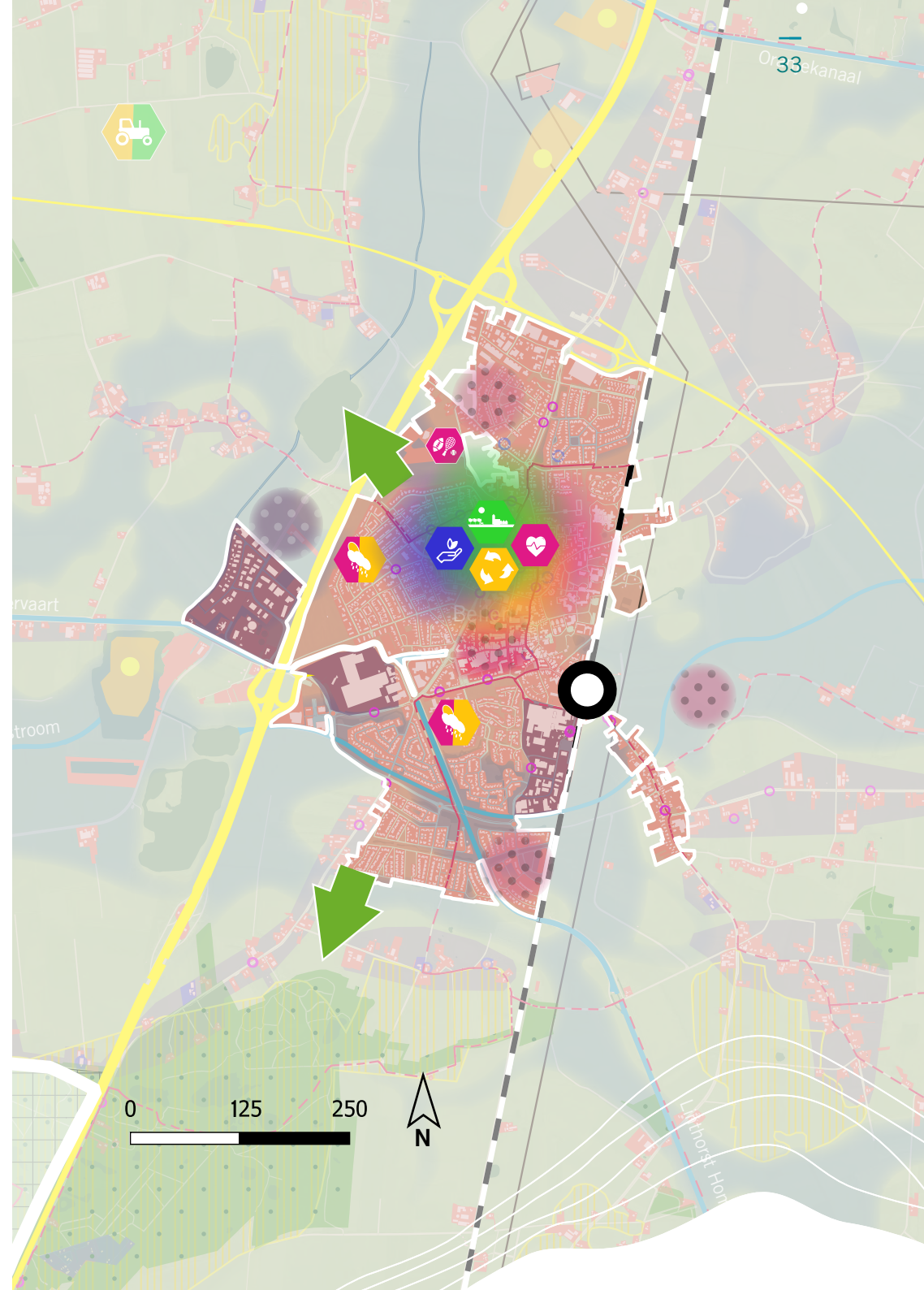
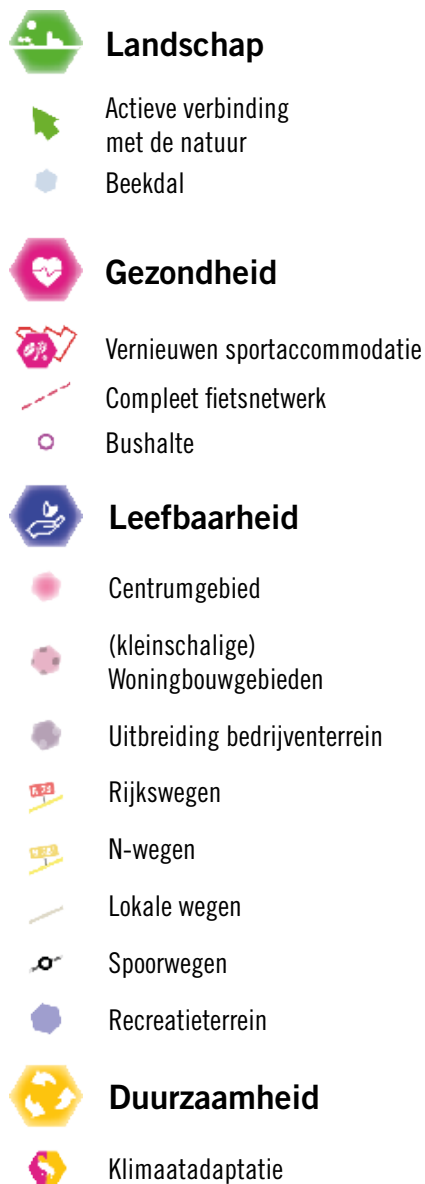
4. Wijkverbetering: we willen Beilen vergroenen. Daarom wordt het belang van de groenstructuur als onderdeel van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving nadrukkelijk meegewogen bij wijkverbeteringsprojecten of op ontwikkellocaties. Daarnaast willen we het bewegen stimuleren door de aanleg van dorpsommetjes en het beter verbinden van de kern Beilen met de nabij gelegen natuurgebieden.

5. Recreatie en toerisme: de centrale ligging van Midden-Drenthe biedt volop mogelijkheden voor sportief recreatieve activiteiten op allerlei gebieden. Buiten onze gemeentegrenzen liggen hotspots die voor onze inwoners en bezoekers aantrekkelijk en makkelijk bereikbaar zijn. Beilen kan uitstekend als uitvalsbasis dienen om deze hotspots te bezoeken. Het stationsgebied in Beilen benutten we als een toeristisch overstappunt.

6. Mobiliteit: bij een leefbare omgeving hoort een goede en veilige infrastructuur. Het thema mobiliteit leent zich goed om de ambities voor leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid te koppelen. We investeren daarom in veilige (snelle) fietsverbindingen tussen de kernen en de buurgemeenten Assen en Hogeveen. Het verbeteren van de noordzuidroute door Beilen is hier een voorbeeld van.

7. Bedrijventerreinen: bedrijvigheid concentreren we zoveel mogelijk op bedrijventerreinen. Omdat deze vol zijn, bieden we in en rondom Beilen ruimte voor lokaal maatwerk voor lokale bedrijven en voor grotere bedrijven met een bovenlokale functie. Alleen in Beilen is er grootschaliger uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk. De ontwikkeling van dit bedrijventerrein willen we zo duurzaam mogelijk doen.

VISIEKAART BEILEN

4.6 Westerbork

Westerbork is als esdorp ontstaan in de vroege Middeleeuwen rondom meerdere essen. De diverse nog herkenbare brinken zoals het Burge-meester Gualthérie van Weezelplein bepalen voor een groot deel het hart van de oude dorpsstructuur. Westerbork was een centraal kerkdorp en heeft met Eursinge, Bruntinge en Mantinge van oorsprong enkele satelietnederzettingen.

4.6.1 Waar hebben we mee te maken?

Westerbork is gelegen in een esdorpenlandschap nabij de N381 en is van de drie hoofddorpen de toeristische trekker, met name in de zomerperiode door de diverse activiteiten. Zo is het dorp een opstapplaats voor de Fiets Vierdaagse.

Westerbork heeft een goed voorzieningenniveau (zoals, winkels, scholen, bibliotheek, zwembad, sporthal en sportvelden). Het dorp beschikt daarbij over een uitgebreid aanbod aan horecagelegenheden. Ook zijn er in de nabijheid van het dorp een aantal verblijfsrecreatie accommodaties (vakantieparken en campings). Westerbork heeft één bedrijventerrein: De Noesten. Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan dit gebied te maken krijgen met wateroverlast, droogte en hittestress.

4.6.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Actualiseren en uitvoeren visie Westerbork, samen met het dorp.
2. Cultuurhistorie: we zoeken naar mogelijkheden om het cultuurhistorische karakter van Westerbork te versterken.

3. Voorzieningen: we zetten in op het versterken van de compacte en aantrekkelijke voorzieningenfunctie van deze grote kern.

4. Wonen: we geven invulling aan de toekomstige woningbehoefte en houden daarbij rekening met de veranderende samenstelling van de bevolking: ontgroening en vergrijzing. Voor Westerbork zetten we de komende jaren in op woningbouw op inbreidingslocaties zoals het badhuis-terrein, de Lindelaar en Boerbrink.

5. Wijkverbetering: we zetten ons in voor het versterken van de woon- en leefomgeving in de wijken. De woon- en leefkwaliteit in de zes lanenbuurt wordt de komende jaren verbeterd.

6. Recreatie en toerisme: toeristische activiteiten brengen ook onze eigen inwoners en bedrijven in beweging en versterken de lokale economie. We willen Westerbork nadrukkelijker op de kaart zetten als toeristische trekpleister van Midden-Drenthe.

7. Mobiliteit: we investeren in veilige fietsverbindingen tussen de kernen, om voorzieningen voor zoveel mogelijk inwoners bereikbaar te maken. Tegelijkertijd maakt een goede infrastructuur de gemeente aantrekkelijker voor toeristen.

8. Bedrijventerreinen: in Westerbork richten we ons op maatwerk voor bedrijven met een lokale functie en is er in principe geen grootschalige uitbreiding van bedrijventerrein voor bovenlokale bedrijven mogelijk.

VISIEKAART WESTERBORK

Landschap

Actieve verbinding met de natuur

Orvelte & belangrijke
archeologische gebieden

Gebied met hoge aardkundige waarde

Esdorpen

Beekdal

Natuurnetwerk

Veenlandschap

Gezondheid

Compleet fietsnetwerk

Bushalte

Leefbaarheid

Centrumgebied

(kleinschalige)
Woningbouwgebieden

Rijkswegen

N-wegen

Lokale wegen

Recreatieterrein

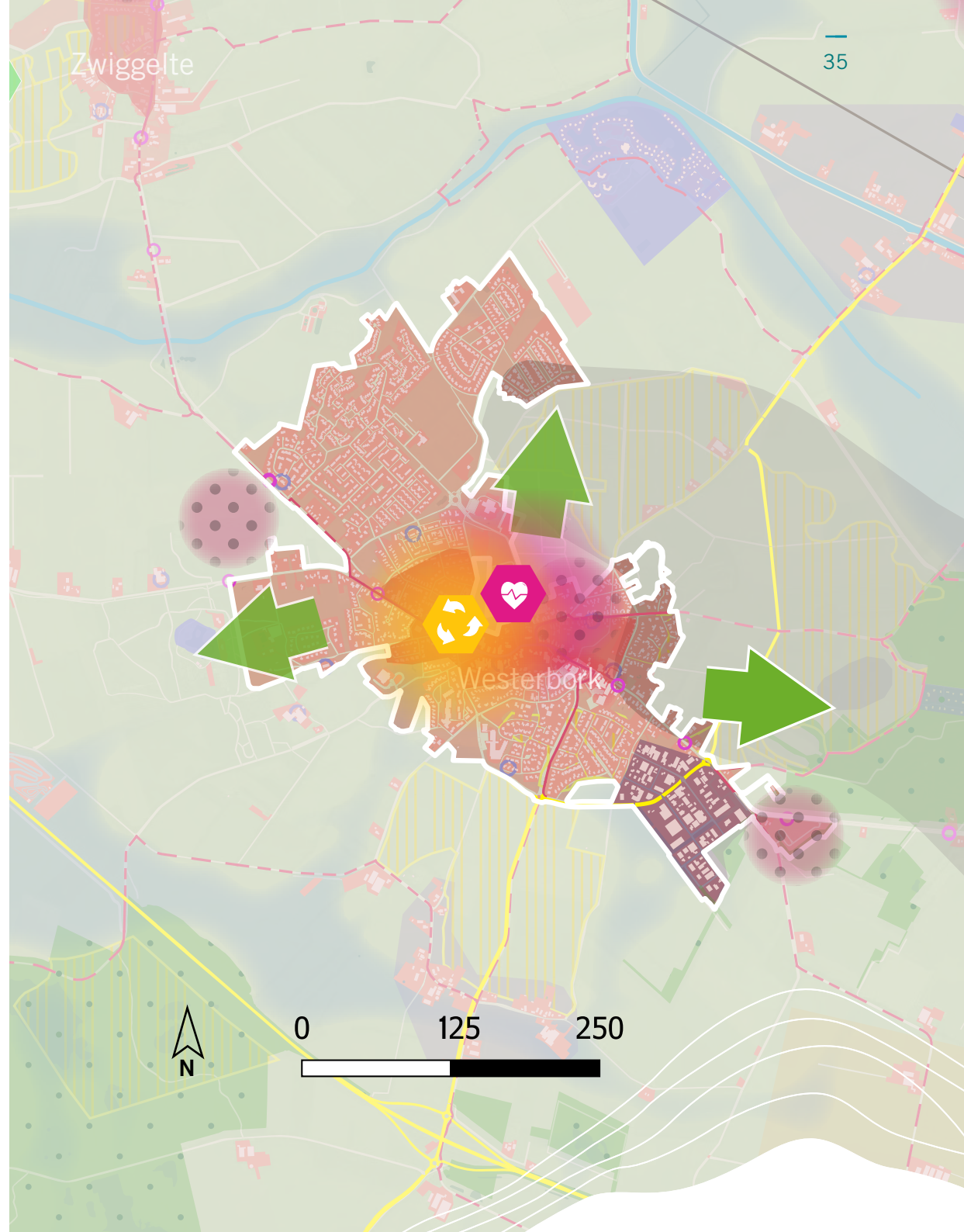
Duurzaamheid

Gerealiseerde, vergunde of
lopende aanvraag zonnepark

Verduurzaming landbouw

4.7 Smilde

Het dorp Smilde heeft een sterke relatie met de geschiedenis van verveening en het door mensen gemaakte landschap. De oriëntatie van Smilde als een lang lintdorp geeft aan hoe vervlochten de dorpsstructuur is met de geschiedenis en ontginning van dit gebied. Dit geldt ook voor de opbouw van de dorpsstructuur en de mensen die er wonen.

4.7.1 Waar hebben we mee te maken?

De kern Smilde is gelegen in het noordelijk gedeelte van de gemeente Midden-Drenthe, ten noordwesten van de hoofdkern Beilen. Het dorp wordt doorsneden door de N371, de doorgaande weg van Meppel naar Assen.

Het dorp ligt op het overgangsgebied van veen naar zand en is te typeren als een veen- of kanaaldorp dat gekenmerkt wordt door openheid en een rationele verkavelingsstructuur. De oostkant van Smilde grenst aan enkele bospercelen (het Hardersbos en het Kyllotsbos).

Smilde heeft een winkelcentrum, met een supermarkt en enkele winkels, maar deze staat onder druk. Er is sprake van leegstand. Er is ook een bibliotheek en een zwembad. Smilde heeft verschillende inbreidingslocaties voor woningbouw (o.a. Elzenlaan, locaties Molenwijk), maar de laatste jaren is er in Smilde weinig gebouwd. Het dorp kent buurten waarin de woningvoorraad kwetsbaar is. Aandacht voor kwaliteitsverbetering en verduurzaming is nodig. Ten aanzien van de klimaatveranderingen kan dit gebied te maken krijgen met wateroverlast, droogte en hittestress.

4.7.2 Welke opgaven zien we / wat willen we bereiken?

1. Algemeen: opstellen en uitvoeren visie op Smilde.
2. Voorzieningen: we zetten in op het versterken van de compacte en aantrekkelijke voorzieningenfunctie van deze grote kern. Het belangrijkste is dat basisvoorzieningen voor iedereen bereikbaar zijn. We zoeken daarom nadrukkelijk naar mogelijkheden om de voorzieningen bereikbaar te houden voor zoveel mogelijk inwoners.
3. Wonen: we geven invulling aan de toekomstige woningbehoefte en houden daarbij rekening met de veranderende samenstelling van de bevolking: ontgroening en vergrijzing. Smilde heeft verschillende inbreidingslocaties voor woningbouw (o.a. Elzenlaan, locaties Molenwijk). Ook is uitbreiding aan de noordzijde mogelijk. We willen inzetten op wijkverbetering en verbetering en verduurzaming van woningen.
4. Mobiliteit: bij een leefbare omgeving hoort een goede en veilige infrastructuur. Het thema mobiliteit leent zich goed om de ambities voor leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid te koppelen. We investeren daarom in veilige (snelle) fietsverbindingen.
5. Werkgelegenheid/bedrijvigheid: we streven naar vitale en toekomstbestendige bedrijventerreinen. Bedrijvigheid die zich niet goed verhoudt met de woonfunctie concentreren we zoveel mogelijk op bedrijventerreinen. In Smilde richten we ons op bedrijven met een lokale functie en is er in principe geen grootschalige uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk.

VISIEKAART SMILDE

Landbouw

- **Landbouw**
Actieve verbinding met de natuur
- **Behoud van het lint met zicntlijnen**
Behoud van het lint met zicntlijnen naar het open landschap
- **Belangrijke archeologische gebieden**
Belangrijke archeologische gebieden
- **Gebied met hoge aardkundige waarde**
Gebied met hoge aardkundige waarde
- **Natuurnetwerk**
Natuurnetwerk
- **Veenlandschap**
Veenlandschap

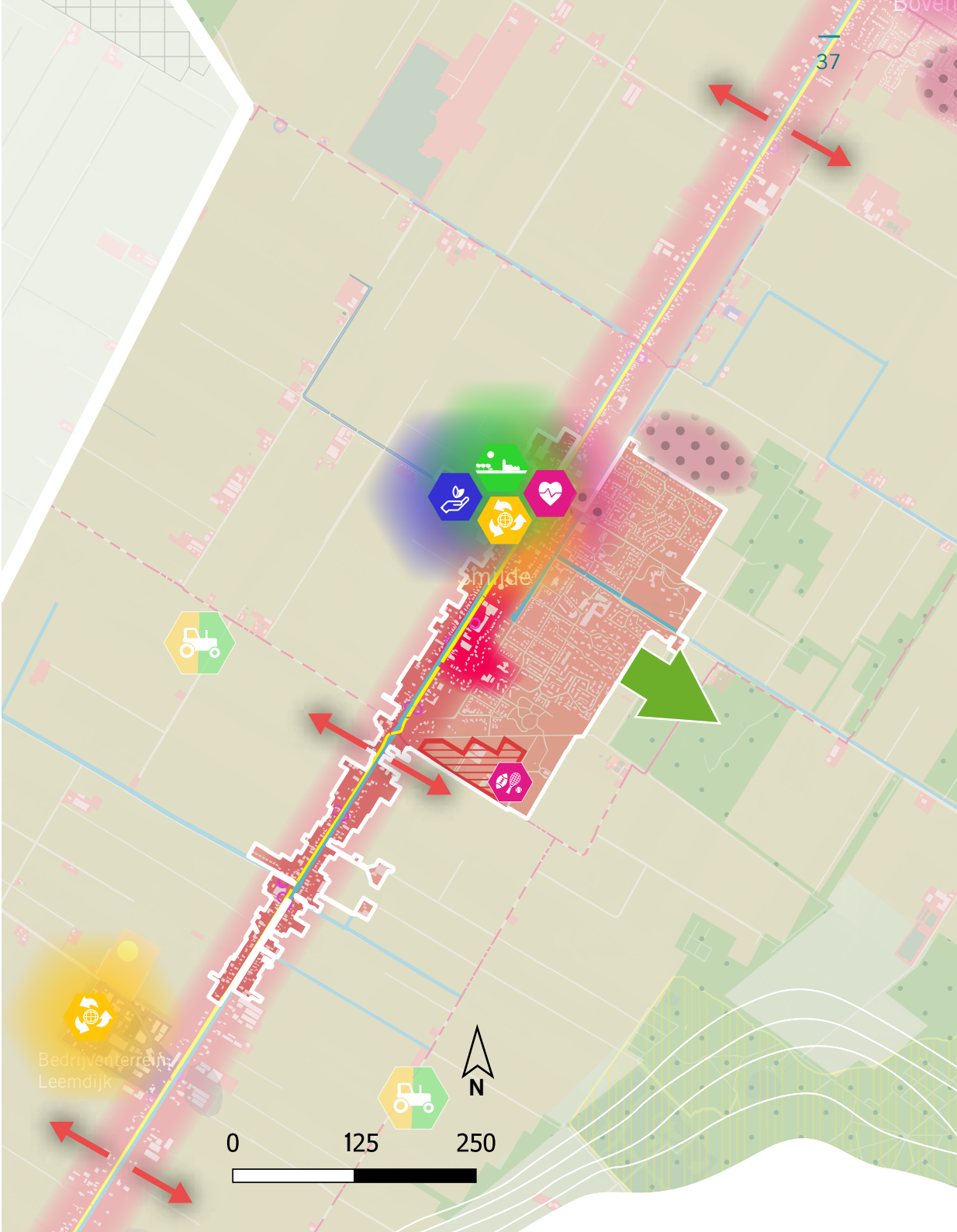
- **Gezondheid**
Vernieuwen sportaccommodatie
- **Gezondheid**
Compleet fietsnetwerk
- **Gezondheid**
Bushalte
- **Duurzaamheid**
Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark
- **Duurzaamheid**
Verduurzaming landbouw

Leefbaarheid

- **Centrumgebied**
Centrumgebied (kleinschalige) Woningbouwgebieden
- **N-wegen**
N-wegen
- **Lokale wegen**
Lokale wegen
- **Recreatieterrein**
Recreatieterrein

Duurzaamheid

- **Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark**
Gerealiseerde, vergunde of lopende aanvraag zonnepark
- **Verduurzaming landbouw**
Verduurzaming landbouw

5. UITVOERING

De omgevingsvisie is geen doel op zich. De visie geeft de doelen en ambities weer, maar we zijn pas waar we zijn moeten, als we onze doelen hebben bereikt en onze ambities hebben verwezenlijkt. De uitvoering is daarmee een essentieel onderdeel van de omgevingsvisie.

5.1 Samen

De cultuurverandering is al ingezet. Deze globalere visie met doelen helpt daarbij en betekent meer beleidsvrijheid en een andere manier van werken. Om tot uitvoering te komen, hebben wij de inzet van verschillende partijen nodig. De kracht zit in de gezamenlijkheid.

Duidelijkheid is nodig over wat we van elkaar verwachten. Daarvoor hebben we spelregels geformuleerd. In paragraaf 2 geven we de uitgangspunten weer, die van belang zijn bij projectrealisatie.

De gemeente hecht groot belang aan het gezamenlijk met de samenleving vormgeven aan de ontwikkeling van de leefomgeving in Midden-Drenthe. Een goed voorbeeld daarvan zijn de dorpsvisies.

We benaderen initiatieven op een zo hoog mogelijke trede op de participatieladder.

Daarbij onderscheiden we verschillende rollen.

Vaak is de gemeente het bevoegd gezag, bijvoorbeeld als het gaat om vergunningverlening. Van oudsher ging de gemeente ook over de regie bij initiatieven.

Daarin worden we terughoudender. Inzetten op co-creatie betekent dat niet de gemeente automatisch de regie in handen heeft. Vaak zal zij met een faciliterende rol kunnen volstaan. De procesrol wordt groter; de gemeente als verbinder van verschillende partijen die gezamenlijke initiatieven van de grond moeten krijgen. Maar ook die bewaakt of in het proces alle relevante partijen op een goede manier worden betrokken, zoals belanghebbenden en bewoners. Deze nieuwe rol vraagt andere vaardigheden van de gemeente, die meer procesgericht zijn en minder inhoudelijk.

Ook de rol van initiatiefnemers verandert en wordt proactiever. Initiatiefnemers:

- Creëren plannen met meerwaarde, die een bijdrage leveren aan de doelen van de omgevingsvisie.
- Verbeteren plannen naar aanleiding van feedback vanuit de omgeving en belanghebbenden, waardoor actief draagvlak kan groeien.

We onderscheiden verschillende initiatiefnemers: ontwikkelende marktpartijen en corporaties, bedrijven, particulieren of bewonersinitiatieven. Naarmate een initiatief aan de voorkant een breder maatschappelijk draagvlak heeft, des te groter wordt de haalbaarheid.

Om die rol- en taakverdeling voor iedereen duidelijk te maken en in goede banen te leiden, zijn spelregels nodig.

5.2 Kostenverhaal

Initiatiefnemers krijgen in bepaalde gevallen te maken met kostenverhaal voor bovenwijkse voorzieningen en/of een zogenoemde vereveningsbijdrage.

De Omgevingsvisie is de basis voor het vragen van een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen. Er zijn twee soorten projecten:

1. De rode ontwikkelingen (locaties / projecten) die bijdragen aan...
2. Locaties en projecten met een financieel tekort (zoals natuur, recreatie, waterberging, infrastructuur) op andere locaties die een fondsbijdrage kunnen ontvangen.

De financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkeling wordt door de gemeente en initiatiefnemer in een anterieure overeenkomst vastgelegd, passend binnen de spelregels in deze omgevingsvisie. Wij werken de financiële spelregels nader uit in een beleidsnota. Ook krijgt kostenverhaal een plek in het projectenbureau dat wij gaan vormgeven.

5.3 Stappenplan initiatieven

Een initiatief dat niet in het bestemmingsplan/omgevingsplan past, komt via het omgevingsloket bij de casemanagers binnen. Team vergunningen is de eerste toegang.

De integrale afweging vindt plaats door een stappenplan te doorlopen. Het stappenplan zoals dat hieronder is opgenomen vormt al jaren de leidraad voor wat betreft de volgorde en de werkwijze (omgeving, ambtelijke specialisten). De werkwijze kan door nieuwe inzichten op onderdelen worden aangescherpt. Initiatieven die niet in het bestemmingsplan/omgevingsplan passen, doorlopen de volgende stappen, waarbij we gezamenlijk bepalen of een idee goed is en tot uitvoering kan komen:

1. Inventarisatie: Startgesprek met casemanager (1 contactpersoon per project): eerste globale check of een idee kansrijk is. Informatie uitwisselen over wat er nodig is om een goed adviesgesprek te kunnen voeren. De initiatiefnemer gaat met dit 'huiswerk' aan de slag om het idee tot een globaal planvoornemen uit te werken (schets en toelichting).

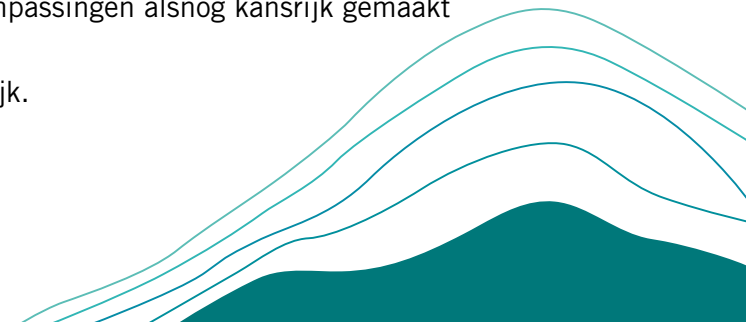
2. Presentatie in intaketafel: adviesgesprek met de casemanager en specialisten (maatwerk per initiatief): De initiatiefnemer presenteert het globale planvoornemen en krijgt aanwijzingen en tips mee om het concept uit te werken. Eerste reactie van gemeente:

- Is het initiatief kansrijk: past het initiatief binnen de doelen en ambities van de omgevingsvisie? Wat zijn aandachtspunten?
- Welke punten moeten worden uitgewerkt voor behandeling in omgevingsstafel?

3. Behandeling in omgevingstafel (vaste kern met per project relevante specialisten en afhankelijk van project ook externe partijen, ketenpartners, buurgemeenten): als het initiatief voldoende concreet is, wordt het besproken in dit maatwerk omgevingsteam.

Mogelijke uitkomsten:

- ja: planologische procedure kan worden gestart.
- ja, mits: planologische kan worden gestart, als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.
- nee, tenzij: initiatief in huidige vorm niet kansrijk. Aangegeven wordt hoe het initiatief met aanpassingen alsnog kansrijk gemaakt kan worden.
- nee: initiatief niet kansrijk.

- categorieën ja en ja, mits kunnen het participatietraject in.
- categorie nee, tenzij en nee: kunnen na aanpassing opnieuw via case-manager en ontwikkelteam worden behandeld.
- In dit stadium wordt ook de rol en de benodigde inzet van de gemeente bepaald:
- Regisseren: sturen op basis van en toetsen aan vastgestelde kaders.
- Faciliteren: passende initiatieven actief mogelijk maken binnen duidelijke kaders.
- Inspireren: sturen op globale doelen en partijen inspireren die doelen met goede ontwikkelingen te realiseren.
- Netwerken: partijen bij elkaar brengen, inzet om ontwikkelingen door de samenleving tot stand te laten brengen op basis van globale doelen.

4. Participatie:

- Afstemmen met casemanager: uitwerken plan ten behoeve van go/no go: uitkomsten participatie en opmerkingen ontwikkelteam
- verwerken; verkenning gebruikelijke planologische aspecten.

5. Behandeling in college: go / no go

- Principeverzoek met akkoord college nodig?
- Of is ontwikkelteam gemandateerd om te bepalen wat de procedure in kan en wat nog langs het college moet voor besluitvorming?
- Als sprake is van medefinanciering door gemeente dan wordt het project zo mogelijk in de begroting opgenomen. Omdat niet alles tegelijkertijd kan, zal de gemeente prioriteiten stellen en projecten zo nodig faseren.

6. Planologische procedure kan worden voorbereid; overdracht naar plan-toetsers.

- Planologische procedure.

- Beschrijving initiatief, onderbouwing sectorale aspecten, beschrijven meerwaarde doelen Midden-Drenthe, integrale afweging, waarbij draagvlak in de omgeving een belangrijke rol speelt, maar de eindverantwoordelijkheid voor het waarborgen van ruimtelijke kwaliteit bij de gemeente ligt.

5.4 Monitoring van beleid en projecten

Het monitoren van beleid is belangrijk om de doorwerking en het behalen van de beoogde ambities te bepalen. Op basis van de monitoring kan worden gezien of beleid, proces of middelen effectief worden ingezet. Daarnaast kunnen er gedurende de looptijd van de visie nieuwe inzichten en ontwikkelingen zijn, waarin de Omgevingsvisie niet voorziet. Dit kan leiden tot actualisering van de visie.

Ook het projectenprogramma zal periodiek worden geëvalueerd en geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten en nieuwe projecten. Dit organiseren we rondom de begrotingsbehandeling omdat daarmee ook gemeentelijke kosten gemoeid kunnen zijn.

Projecten die bijdragen aan de ruimtelijke visie kunnen in het projectenprogramma worden opgenomen.

5.5 Projecten

Binnen de gemeente worden diverse projecten uitgevoerd met als doel de ambities zoals die in de omgevingsvisie zijn beschreven, een stap verder te brengen. Deze projecten worden in het jaaroverzicht bij de begrotingsbehandeling in beeld gebracht. Zo wordt de voortgang ervan gemonitord en blijft de projectenlijst en de voortgangsbewaking altijd actueel.

BIJLAGE 1

ACHTERGRONDEN: OPGAVEN UIT ONTWIKKELINGEN EN VRAAGSTUKKEN

Wat zijn de (externe) omstandigheden en ontwikkelingen waarin de visie is opgesteld? Wat komt er op ons af en waar moeten we rekening mee houden? De ontwikkelingen binnen onze gemeente gaan altijd door: een geschikte woning voor iedereen, bereikbaar blijven, voedsel produceren, uitvoering geven aan de afspraken uit het klimaatakkoord, het cultuur- en natuurlandschap in stand houden, voldoende werkgelegenheid in de buurt, ruimte voor vrijetijd bieden en samenleven in een gezonde en veilige omgeving. De ontwikkelingen en vraagstukken met een ruimtelijke impact voor onze gemeente zijn hierna samengevat op het lokale, regionale en landelijke niveau.

BESTAAND ACTUEEL BELEID

We beseffen dat de afgelopen jaren voor de dorpen en voor diverse beleidsterreinen nieuwe beleidsplannen zijn vastgesteld. Een deel daarvan is verouderd en een ander deel is recent vastgesteld en nog actueel. Te denken valt aan de Dorpsvisies, de Beleidsnota bewegen en leefstijl, de Duurzaamheidsvisie, het Woonplan, de Koersnotitie Toekomst vakantieparken en de Koersnota Economische Zaken. Het is niet de bedoeling om de discussies die bij deze beleidsplannen gevoerd zijn opnieuw te voeren. We bekijken doorlopend welke beleidsplannen onder de paraplu van de omgevingsvisie van kracht blijven, welke beleidsplannen aan actualisatie toe zijn en waar nieuw beleid of programma's nodig zijn. Deze omgevingsvisie vervangt alleen de structuurvisie uit 2012.

LOKALE ONTWIKKELINGEN EN VRAAGSTUKKEN

Demografisch

Volgens eerdere prognoses zou het aantal inwoners van Midden-Drenthe in 2040 met ongeveer 2.000 inwoners dalen. Het aantal jongeren zou daarbij sterk dalen en het aantal 65-plussers sterk toenemen. Voorzieningen kunnen daardoor onder druk komen doordat onze bevolking vergrijsd en het aantal basisschoolleerlingen afneemt. De afname van het aantal jongeren verlicht in de toekomst de druk op de jeugd- en jongerenvoorzieningen. Het kan tegelijkertijd negatieve gevolgen hebben voor de dynamiek, de vernieuwingsgezindheid, de innovativiteit en het ondernemerschap in de gemeente. Belangrijke kanttekening hierbij is dat de leefbaarheid niet alleen afhangt van de voorzieningen. Leefbaarheid hangt ook samen met onderwerpen als woongenot, veiligheid, sociale cohesie en elkaar kennen.

De opgave voor Midden-Drenthe is vooral gelegen in het verbeteren, variëren en aantrekkelijker maken en houden van de woon- en leefmilieus in Midden-Drenthe, zeker ook om jongeren aan de gemeente te binden.

Economisch

De potentiële beroepsbevolking (leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar) in Midden-Drenthe krimpt in de nationale bevolkingsprognoses met 4.000 inwoners in 2040. Een daling van 22 procent. Er liggen weliswaar

economische kansen in bijvoorbeeld de zorg, de horeca, het (verblijfs) toerisme en de kleinschalige industrie. In regionaal verband willen we de arbeidsmarktregio samen met diverse partners versterken om de match tussen werknemers en banen te verbeteren.

Sociaal

De toenemende zorgvraag van ouderen in de dorpen vergt ook de samenwerking met vele partijen. Als in 2040 ervan uitgegaan wordt dat Nederland een half miljoen dementerende bejaarden kent, dan hebben we in Midden-Drenthe rekening te houden met ruim 800 dementerende oudere inwoners.

De trend in het overheidsbeleid om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen, zet door. Dit leidt tot verdere lokalisering van het zorgbeleid. Kenmerken hiervan zijn een grotere zorgvraag door een toename van zorgbehoevende 80-plussers (waaronder complexe zorg aan dementerende ouderen), mogelijke tekorten aan mantelzorgers, een veranderende rol van corporaties met meer verantwoordelijkheid voor het opvangen van kwetsbare groepen en de behoefte aan andere typen woningen. De uitdaging is om de technologische mogelijkheden en vernieuwingen (domotica, consult op afstand, gespecialiseerde woonvoorzieningen) te gaan benutten.

Wonen en ruimtelijke ontwikkeling

De druk op de woningmarkt is de afgelopen jaren toegenomen. De gemeenten en corporaties in de regio Zuidwest- en Midden-Drenthe onderzoeken daarom de woningbehoefte, om daarmee te komen tot goed woonbeleid dat van Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden nog betere woongemeenten maakt.

Mensen stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van hun woon- en

leefomgeving en kiezen in toenemende mate hun woonplaats op grond van de kwaliteit van leven. Van daaruit kijken ze welke banen bereikbaar zijn. Bij de hogere eisen is het van belang om kwaliteit, variatie, gemengde woon-werk milieus en functiemenging met elkaar te verbinden.

Omdat met de nieuwbouw de woningvoorraad langzaam verandert, dient de transformatie en kwaliteitsverbetering met name in de bestaande woningvoorraad plaats te vinden om de aantrekkelijkheid van Midden-Drenthe te behouden en te vergroten. Bij de transformatieopgave is het van belang om méér vraag gestuurd te ontwikkelen en te transformeren. Zoveel mogelijk vrijheid bieden, zoals in Lievingerveld (Beilen) en de Lindelaar (Westerbork) past daar bij.

En bij meer vraag gestuurd ontwikkelen, transformeren en experimenteren hoort ook het aanbieden van nieuwe woonvormen, zoals tijdelijke woonvormen, woonwerkmogelijkheden, Tiny Houses of flexibel indeelbare woningen. De vergrijzing vraagt ook om nieuwe woonvormen, zoals complexen met gezamenlijke voorzieningen, zorgcoöperaties of 'communities' voor senioren.

Daarnaast zijn woonaanpassingen nodig om het mogelijk te maken in de eigen woning te blijven wonen. 20 procent van de woningen is geschikt om langer zelfstandig thuis te wonen en 43 procent kan met een kleine aanpassing geschikt gemaakt worden. Tegelijkertijd moet men ook kunnen doorverhuizen naar betaalbare, meer geschikte, woningen wanneer de eengezinswoning niet meer voldoet. Dit voorkomt dat oudere eenpersoonshuishoudens niet-langer-geschikte, te grote (sociale) eengezinswoningen blijven bezetten die nodig zijn voor de nieuwe gezinnen in Midden-Drenthe.

Duurzaamheid en klimaat

De transitie naar een duurzame economie en samenleving is de meest ingrijpende ontwikkeling. Deze transitie verandert op ingrijpende wijze onze manier van leven, wonen, werken, verplaatsen, recreëren, produceren en consumeren. Er zijn een tweetal fundamentele transities nodig: een energietransitie (om het gebruik van fossiele brandstoffen tot bijna nul te reduceren) en de transitie naar een meer circulaire economie (om de uitputting van grondstoffen en de uitstoot van reststoffen te verminderen).

Deze transities stellen ook Midden-Drenthe voor een aantal grote opgaven. Voor een duurzame energievoorziening zijn we aangewezen op onder andere biomassa, geothermie en zonne- en windenergie. De energieproductie wordt weer deels lokaal, huizen en gebouwen gaan van het aardgas. Daarbij moeten de bestaande en nieuwe woningen ook nog betaalbaar blijven.

Er ligt een belangrijke rol voor de overheid, omdat de trends op het gebied van verduurzaming vergaande ruimtelijke consequenties kunnen hebben. Of het nu gaat over meer duurzame energie, windturbines, zonnepanelen, geothermie, warmte- en koudnetten of over de noodzakelijke CO₂-opslag.

De fysieke leefomgeving zal voor de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust moeten worden ingericht. De thema's bodem en water zijn daarbij belangrijke aspecten bij afweging van ruimtelijke ontwikkelingen. Om als gemeente goed voorbereid aan de slag te kunnen gaan, hebben we een klimaatstresstest uitgevoerd.

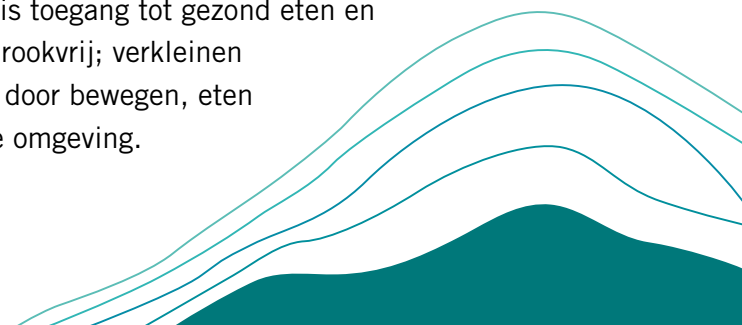
Gezondheid en bewegen

Gezondheid is één van de pijlers van de Omgevingswet. Het is ook een sterk verbindend thema. Gezondheid heeft zowel fysieke elementen, zoals een beweegvriendelijke omgeving, als sociale elementen, bijvoorbeeld de relatie met inkomen.

Het bevorderen van een gezonde leefomgeving staat centraal bij dit thema. Dit bestaat uit meerdere facetten. Denk daarbij aan het aanmoedigen van meedoen en bewegen of de inzet op het bevorderen van de mentale gezondheid (bijvoorbeeld het voorkomen van eenzaamheid door voldoende mogelijkheden voor ontmoeting) en het inzetten op naberschap. Het kan ook gaan om het zorgen voor (plekken bestemd voor) ontspanning. Ook gaat gezondheid over het bevorderen van (het gevoel van) veiligheid.

Wij werken op basis van gemeentelijk beleid bewegen en leefstijl 2019-2023, "Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst" en in het verlengde daarvan het Lokale Sportakkoord, aan de volgende ambities/thema's:

- o Gezonde en vitale verenigingen. Alle verenigingen hebben de basis op orde en handelen toekomstgericht.
- o Van jongs af aan in beweging. Kinderen zijn van jongs af aan vaardig in bewegen.
- o Vitaal ouder worden. Iedereen hoort er bij en kan mee doen; vitaal ouder worden, bewegen en een gezonde leefstijl is voor iedereen bereikbaar.
- o Gezonde leefstijl. Overal is toegang tot gezond eten en drinken en is de omgeving rookvrij; verkleinen gezondheidsachterstanden door bewegen, eten en drinken en een rookvrije omgeving.

Drenthe is dé fietsprovincie bij uitstek. De fiets is belangrijk voor Drenthe. Om zoveel mogelijk mensen op de fiets krijgen, van toeristen tot scholieren, heeft de provincie het programma Op Fietse in het leven geroepen. De ambitie is om in 2020 de gezondste fietsprovincie van Nederland te zijn, waar we me fietsen ‘beweging’ realiseren en meer bestedingen en werkgelegenheid creëren. Binnen Op Fietse wordt gewerkt aan deze ambitie. Onder andere vanuit de projecten Op Fietse naar school en Op Fietse naar werk, die samen met andere organisaties in Drenthe worden uitgevoerd. Midden-Drenthe geeft met een eigen Fietsplan lokaal invulling aan dit beleid.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN EN VRAAGSTUKKEN

De provincie wil ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit. Zij benoemt daarbij in haar omgevingsvisie zes verschillende kernkwaliteiten die de Drentse ruimtelijke identiteit inhoud geven. Het gaat om landschap, cultuurhistorie, aardkundige waarden, archeologie, rust en natuur.

De provincie ziet daarbij vijf belangrijke ontwikkelingen op ons afkomen: de demografische ontwikkeling, de klimaatverandering, de afname van de biodiversiteit, de transitie naar een kennis- en netwerkeconomie en de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Integrale opgaven

Tot 2030 ziet de provincie twee grote integrale opgaven; de adaptatie en het versterken van de economische structuur.

Adaptatie- & transitiestrategie voor klimaatverandering en duurzaam energiesysteem: De gevolgen van klimaatverandering, de transitie naar een duurzame energievoorziening en het behoud van biodiversiteit geven aanleiding tot nieuwe of aangescherpte opgaven voor onze provincie. We moeten ruimtelijke aanpassingen treffen om de gevolgen van klimaat-

verandering op te kunnen vangen en moeten ruimte geven aan verschillende nieuwe vormen van energieproductie. Ook moeten we de condities voor behoud en verbetering van onze natuurlijke ecosystemen verbeteren.

De belangrijkste opgaven zijn:

- o er voor zorgen dat het watersysteem in staat is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, waarbij het risico op wateroverlast of watertekort wordt beperkt;
- o de ontwikkeling van klimaatbestendige steden, waarbij de gevolgen van wateroverlast en hittestress worden beperkt;
- o het voorzien in een toekomstbestendige zoetwaterwinning;
- o het ruimtelijk faciliteren van de productie van hernieuwbare energie en het stimuleren van energiebesparing;
- o het verbeteren van de biodiversiteit buiten het Natuur Netwerk Nederland (NNN), onder andere door het verbinden van natuurgebieden en het versterken van natuurvriendelijk beheer, in combinatie met andere functies.

Versterken economische structuur

De wereld is aan het veranderen. Zo verandert de mondiale en (inter) nationale economische structuur, zijn er demografische ontwikkelingen, is er sprake van ingrijpende technologische ontwikkelingen in mobiliteit en een toenemende digitalisering. Om met al deze ontwikkelingen om te gaan, wil de provincie de sociaaleconomische structuur van Drenthe verbeteren en versterken.

De belangrijkste opgaven zijn:

- het versterken van een uitnodigend en aantrekkelijk vestigingsklimaat, met werklocaties die aansluiten

bij de veranderde vraag en door het aantrekken van bedrijven, met name in de maakindustrie, met een (inter)nationale concurrentiekracht;

- het ontwikkelen van de stedelijke knopen, gericht op het concentreren van wonen, werken, voorzieningen en met een goede bereikbaarheid;
- het versterken van de innovatieve, duurzame, moderne landbouw;
- het versterken van de (verblijfs)recreatie, onder andere door deze beter te verbinden aan lokale economie, aan de beleving van de Drentse ruimtelijke kwaliteit en aan in de regio aanwezige attracties.

NATIONALE ONTWIKKELINGEN EN VRAAGSTUKKEN

De beleidslijn van het Rijk vertoont gelijkenissen met de thematiek binnen Midden-Drenthe. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) staan de 21 nationale belangen beschreven. Die komen samen in vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie

Nederland moet zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals zeespiegelstijging, hogere rivierafvoeren, wateroverlast en langere perioden van droogte. Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust. Dit vraagt maatregelen in de leefomgeving. Voordeel is dat daarmee tegelijk de leefomgevingskwaliteit verbeterd wordt en het kansen biedt voor natuur.

In 2050 heeft Nederland een duurzame energievoorziening. Dit vraagt ruimte, onder meer voor windmolens en zonnepanelen. Voorwaarde voor het Rijk is dat bewoners goed betrokken zijn en invloed hebben op het gebruik, en waar dat kan meeprofiteren in de opbrengsten.

2. Duurzaam economisch groeipotentieel

Nederland werkt toe naar een duurzame, circulaire, kennisintensie-

ve en internationaal concurrerende economie in 2050. Daarmee kan Nederland zijn positie handhaven in de top vijf van meest concurrerende landen ter wereld. Dit vraagt goede verbindingen via weg, spoor, lucht, water en digitale netwerken en een nauwe samenwerking met onze (internationale) partners. Het Rijk zet in op een sterk en innovatief vestigingsklimaat met een goede quality of life: een leefomgeving die de inwoners volop voorzieningen biedt op het gebied van wonen, bewegen, recreëren, ontmoeten en ontspannen. Belangrijk is wel dat de economie toekomstbestendig wordt: concurrerend, duurzaam en circulair.

3. Sterke en gezonde steden en regio's

Er zijn vooral in steden en stedelijke regio's nieuwe locaties nodig voor wonen en werken. Het liefst binnen de bestaande stadsgrenzen. Dit vraagt optimale afstemming op en investeringen in mobiliteit. Tegelijk wil het Rijk de leefbaarheid en klimaatbestendigheid in steden en dorpen verbeteren. Schonere lucht, voldoende groen en water en genoeg publieke voorzieningen waar mensen kunnen bewegen (wandelen, fietsen, sporten, spelen), ontspannen en samenkomen.

Niet alleen groei heeft de aandacht van het Rijk. Ook in gebieden met bevolkingsdaling wil het Rijk de vitaliteit en leefbaarheid versterken.

4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Er ontstaat een nieuw perspectief voor de Nederlandse landbouwsector als koploper in de duurzame kringlooplandbouw. Een goed verdienpotentieel voor de bedrijven wordt gecombineerd met een minimaal effect op de omgevingskwaliteit van lucht, bodem en water. Dit levert ook een noodzakelijke positieve bijdrage aan het verbeteren van de biodiversiteit. Bodemdaling moet volgens het Rijk worden aangepakt. Verhoging van het waterpeil is in bepaalde veenweidegebieden op termijn noodzakelijk.

In alle gevallen zet het Rijk in op ontwikkeling van de karakteristieke eigenschappen van het Nederlandse landschap. Dit vertegenwoordigt een belangrijke cultuurhistorische waarde. Verrommeling en versnippering is ongewenst en wordt tegengegaan.

De nationale omgevingsvisie kent bij dit thema drie afwegingsprincipes:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies.
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal.
3. Afwentelen wordt voorkomen.

